ವರ್ಧಮಾನ - ಮಹಾವೀರ

ಪ್ರೊ॥ ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್

೬-೫-೧೯೬೬

ಪದ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ :

213, ಸುಬ್ಬರಾಮಚೆಟ್ಟಿ ರೋಡ್

ಬಸವನಗುಡಿ : : ಬೆಂಗಳೂರು—4

ವರ್ಧಮಾನ-ಮಹಾವೀರ

卐

ಪ್ರೊ॥ ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್

೬-೫-೧೯೬೬

ಪದ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ :

213, ಸುಬ್ಬರಾಮಚೆಟ್ಟಿ ರೋಡ್

ಬಸವನಗುಡಿ : : ಬೆಂಗಳೂರು-4

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ
ಮೇ 1966

ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕುಗಳು ಲೇಖಕರಿಗೆ ಸೇರಿವೆ.

ಬೆಲೆ
ಸದುಪಯೋಗ

ಮುದ್ರಕರು
ಪದ್ಮಾಂಬ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್,
213, ಸುಬ್ಬರಾಮ ಚೆಟ್ಟಿ ರಸ್ತೆ,
ಬೆಂಗಳೂರು-4

ಮೊದಲಮಾತು

ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮವಾಗಲೀ ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡವರು ಸಾಧುಗಳು. ಈ ಸಾಧುಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನವರಿಗೆ ಸುಖವುಂಟು, ಸ್ಫೂರ್ತಿಯುಂಟು. ವಿರಾಗಿಗಳಾದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗಿಂತ ಸಂಯಮಶೀಲರಾದ ಗೃಹಸ್ಥರು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥರಿಂದ ಧರ್ಮದ ದೀಪ ಬೆಳಗುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಲೋಕದ ಹೊರೆ ಹಗುರವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಮಿತ್ರ ನೇಮಿನಾಥ್‌ರವರು ಈ ಗೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಗೃಹಸ್ಥರು. ನಾನು ಕಂಡಂತೆ ಜಿನಧರ್ಮ ಅವರ ಬಾಳುವೆಯನ್ನು ತಿದ್ದಿದೆ, ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಅವರ ವಿವಾಹದ ಶುಭ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟು, ಅವರಿಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲೆಂದೂ ಅವರಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲೆಂದೂ, ಈ ಎರಡಕ್ಕೂ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸತ್ತ್ವಶುದ್ಧಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ದೇವರು ಅವರಿಗೆ ಕರುಣಿಸಲೆಂದೂ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ವೈಶಾಖ ಬಹುಳ ಬಿದಿಗೆ
ಪರಾಭವ ಸಂವತ್ಸರ — ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್.

ನಲ್ನುಡಿ

ವಿದ್ಯಾವಂತರು ವಿರಳ. ವಿದ್ಯೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಲೌಕಿಕ ಹಾಗೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಬೃಹತ್ ಕಾರ್ಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯನ್ನು ಆತ್ಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವವರು ಇನ್ನೂ ವಿರಳ. ಇವುಗಳನ್ನೇ ಬಾಳಿನ ಧ್ಯೇಯಗಳನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸದಾ ಶ್ರಮಿಸುವವರು ಪ್ರೊ|| ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್‌ರವರು. ಜೈನಧರ್ಮ ದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಭಕ್ತಿ,ಗೌರವ,ಪ್ರೀತ್ಯಾದರಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಮೂಲಭಾಷೆಗಳಾದ ಅರ್ಧಮಾಗಧಿ, ಪಾಳಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಇವುಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಜನತೆಗೆ ಅದರ ತಿಳಿವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ವಿವಾಹ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸರಿ ಯಾಗಿ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರಲು ನೆರವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಪುಣ್ಯಭಾಗಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಚಂದ್ರರಾಯರಿಗೆ ನಾನು ಚಿರಋಣಿ. ಇಂಥ ಅನೇಕ ಕಿರು ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ತರಲು ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಮಚಂದ್ರ- ರಾಯರಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಲೆಂದು ಅನ ವರತ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶುಕ್ರವಾರ

6-5-1966

ಹೆಚ್. ಎಸ್. ನೇಮಿನಾಥ್

ಭಗವಾನ್ ವರ್ಧಮಾನ–ಮಹಾವೀರ

೧. ತೀರ್ಥಂಕರರ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ

[೧]

ಕೊನೆಮೊದಲಿಲ್ಲದೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಕಾಲ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಮೇಲೇಳುವ ಮತ್ತು ಕೆಳಗಿಳಿಯುವ ಗತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲೇಳುವುದನ್ನು ಉತ್ಸರ್ಪಿಣಿಯೆಂದೂ ಕೆಳಗಿಳಿಯುವುದನ್ನು ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯೆಂದೂ ಜೈನವಾಙ್ಮಯ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದು ಗತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನ ಗಣನೆಗೆ ನಿಲುಕದಷ್ಟು ಕಾಲ ಮುಳುಗುತ್ತದೆ. ಗಣನೆಯ ಗೀಳಿರುವವರ ಸಲುವಾಗಿ ಕಾಲಚಕ್ರವು ಒಮ್ಮೆ ತಿರುಗಿದರೆ ಈ ಅವಧಿಯು ಇಪ್ಪತ್ತುಕೋಟಿ ಕೋಟಿಸಾಗರವರ್ಷಗಳೆಂದು ಲೆಕ್ಕಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪವೆಂದು ಹೆಸರು; ಇದರ ಉತ್ಸರ್ಪಿಣೀ, ಅವಸರ್ಪಿಣೀ ಗತಿಗಳೊಂದೊಂದನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಲೂ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಅಂಕಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು! ಅಚಿಂತ್ಯವಾದ, ಅದ್ಭುತವಾದ ಅವಧಿಯೆಂದರೆ ಸಾಕಲ್ಲವೆ?

ಕಾಲಚಕ್ರದ ಈ ಎರಡು ಅವಧಿಗಳನ್ನೂ ಆರಾರು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ವಾಡಿಕೆಯಿದೆ. ಎಂದರೆ ಕಾಲಚಕ್ರದ ಒಂದು ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಕಾಲಗಳು. ಒಂದೊಂದು ಕಾಲವನ್ನೂ 'ಅರಾ' ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಥನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಹಿತವಾದ ಅರಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ನಾವು ಬಳಸುವ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಒಂದು ಗಂಟೆ

ಆರಂಭವಾಗಿ ಆರುಗಂಟೆಯಾಗುವವರೆಗೂ ಕೆಳಮುಖವೆಂದರೆ ಅದು ಅವಸರ್ಪಿಣಿ. ಆರುಗಂಟೆ ಮುಗಿದು ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆ ಆಗುವವರೆಗೂ ಮೇಲುಮುಖವೆಂದರೆ ಅದು ಉತ್ಸರ್ಪಿಣಿ. ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಅರಾಗಳ ಅವಧಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಕುಗ್ಗುತ್ತದೆ; ಉತ್ಸರ್ಪಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯ ಮೊದಲ ಅರಾ ನಾಲ್ಕುಕೋಟಿ ಸಾಗರವರ್ಷಗಳಾದರೆ ಆರನೆಯ ಅರಾ ಕೇವಲ ೨೧,೦೦೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟೆ.

ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ,ಬರುಬರುತ್ತ,ಸುಖದ ಹರವು ಸಂಕುಚಿತವಾಗಿ ದುಃಖ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ, ರೋಗರುಜಿನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತವೆ, ಅಜ್ಞಾನ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ; ಮನುಷ್ಯರ ಗಾತ್ರ ಕಮ್ಮಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಆಯುಃ ಪ್ರಮಾಣ ಕುಗ್ಗುತ್ತದೆ.ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯು ಆರಂಭವಾದಾಗ ಸುಖ-ಸಂಪತ್ತುಗಳಿದ್ದು ಈ ಅವಧಿಯು ಮುಗಿಯುವ ವೇಳೆಗೆ ದುಃಖದ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ ಕವಿಯುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಬರುಬರುತ್ತ ದುಃಖದ ಹಂದರ ಹರಿದು ಸುಖ ಮೂಡುವುದು ಉತ್ಸರ್ಪಿಣಿಯಲ್ಲಿ. ಈ ಅವಧಿ ಮುಗಿಯುವಾಗ ಸುಖದ ಪರಾಕಾಷ್ಠತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಇದು ನಿರಂತರ ಕಾಲ ಚಕ್ರ.

ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯ ಆರು ಅರಾಗಳನ್ನು ಸುಷಮ-ಸುಷಮ, ಸುಷಮ, ಸುಷಮ-ದುಷಮ, ದುಷಮ-ಸುಷಮ, ದುಷಮ, ದುಷಮ-ದುಷಮ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸುಷಮವೆಂದರೆ ಸುಖಕರವಾದದ್ದು, ದುಷಮವೆಂದರೆ ಕಷ್ಟವಾದದ್ದು.

ಸುಷಮ-ಸುಷಮವೆಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಸುಖ; ದುಷಮ-ದುಷಮ ವೆಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟ. ಸುಷಮ-ದುಷಮವೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಸುಖ; ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟ. ದುಷಮ-ಸುಷಮವೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟ; ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಖ. ಎಂದರೆ ಈ ಆರು ಅರಾಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಸುಖ ಕುಗ್ಗಿ ದುಃಖ ಹಿಗ್ಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಉತ್ಸರ್ಪಿಣಿಯು ದುಷಮ-ದುಷಮದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ಸುಷಮ-ಸುಷಮದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯ ಮೊದಲ ಮೂರು ಅರಾಗಳನ್ನು ಭೋಗ ಭೂಮಿಯೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಪೂರ್ಣಾ-ಯುಸ್ಸು, ಅವ್ಯಾಹತವಾದ ಸುಖ; ಭೀತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಆತಂಕ ವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಅವಧಿ ಇದು. ಇಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಜೀವನದ ಅಗತ್ಯ ವಿಲ್ಲವಾಗಿ ತೀರ್ಥಂಕರರೂ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂರ ನೆಯ ಅರಾದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲೇ ಋಷಭತೀರ್ಥಂಕರರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಆಯುಸ್ಸು ಕುಗ್ಗಿ, ಸುಖದ ಉಪಾಧಿಗಳು ಮರೆಯಾಗಿ, ಕಷ್ಟಜೀವನ ಮೊದಲಾದುದರಿಂದ ಅಧರ್ಮ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಭೋಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಿಂದ ಬೇಡಿದುದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸೌಲಭ್ಯ ಇಲ್ಲವಾಗಿ ಜನರು ದುಡಿಯಬೇಕಾಯಿತು; ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಧನಕನಕವಾಹನ ಗಳನ್ನೂ ವಿಷಯ ಸುಖಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಸ್ವಾರ್ಥದ ಹೆಚ್ಚಳದಲ್ಲಿ ಪಾಪಾಚರಣೆ ಒದಗಿಬಂದಿತು. ಸಂಸಾರದ ಸಾಗರ ತೀರ್ಥಂಕರರಿಲ್ಲದೆ ದುಸ್ತರವೆನಿಸಿತು.

[೨]

ಈಗ ನಾವಿರುವುದು ಐದನೆಯ ಅರಾದಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ ದುಷಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಇದು ಸುಖದ ಛಾಯೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಕಷ್ಟದ ಕಾಲ. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಈಗಾಗಲೆ ೨೪೦೦ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದಿದ್ದೇವೆ. ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ದುಷಮ-ದುಷಮ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟದ ಕಾಲವಷ್ಟೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ತೀರಾ ಕುಳ್ಳಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ಪೂರ್ಣಾಯುಸ್ಸೆಂದರೆ ಹದಿನಾರೇ ವರ್ಷಗಳಂತೆ. ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಾಯುಸ್ಸು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಅಂತೂ ಆಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಾಡು ಜನರೇ ಇದ್ದು ಬವಣೆಪಡುತ್ತಾರೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷೆ. ಇದು ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ, ಕಾಲಚಕ್ರದ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖಗಳ ಅವಿರತ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ವಿವರ. ಮೇಲಿರುವುದು ಕೆಳಗಾಗಿ ಕೆಳಗಿರುವುದು ಮೇಲಾಗುವುದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಯಮವಷ್ಟೆ. 'ಚಕ್ರಾರ ಪಂಕ್ತಿ'ಯೆಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿಗಳು ಬಣ್ಣಿಸಿರುವುದು ಇದನ್ನೇ.

ಈ ಭಾಗ್ಯಚಕ್ರದ ಪರಿಭ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯದ ಅಧಿಕಾಂಶವಿದ್ದಾಗ ದುಃಖಿಗಳಾದ ಜನರನ್ನು ಸಂತೈಸಲು, ಅವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಲು ಮಹಾತ್ಮರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂಬುದು ದೊಡ್ಡ ಮಾತು. ಈ ನೆರವಿನ ಆಶ್ವಾಸನೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯು ಘೋರವಾದ, ಭಯಾನಕವಾದ ಕಾಲವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು; ಕಾಲಚಕ್ರದ ರುದ್ರಭೀಮಗತಿಯು ಅಸಹ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಉತ್ಸರ್ಪಿಣಿಯಂತೆ ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇಪ್ಪತ್ತ

ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ತೀರ್ಥಂಕರರು ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಇದ್ದು ಓಡಿಯಾಡಿ ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಮನದಟ್ಟುವಂತೆ ದುಃಖ ದಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವರೆಂದು ಶ್ರದ್ಧೆ ಯಿದೆ.

[೩]

ತೀರ್ಥಂಕರರೆಂದರೆ ಯಾರು? ಎಂಥ ದೊಡ್ಡ ಹೊಳೆ ಯಾದರೂ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಮಡುವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಸುಳಿ ಇರುವು ದಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಕಡೆ ಆಳ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇರದೆ, ನಡೆದೇ ನದಿ ಯನ್ನು ದಾಟುವ ಸೌಕರ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಹಾಯಕಡ ಲಿಗೆ 'ತೀರ್ಥ'ವೆಂದು ಹೆಸರು. ನದಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಎಲ್ಲಿ ಇರು ತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದವರೇ ಹೇಳಬೇಕು; ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬುದ್ಧಿವಂತರೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೇ ಉಪಮೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಂಸಾರವನ್ನೇ ನದಿಯೆಂದು ಬಗೆದು ಇದರ ಆಚೆಯ ದಡ ಎಂದರೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ನೆರವಾಗುವ ತೀರ್ಥವನ್ನು ತೋರಿಸುವ, ಮಾಡುವ ಬುದ್ಧಿವಂತರನ್ನು ತೀರ್ಥಂಕರರೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಭಗವತೀ ಸೂತ್ರ'ಕ್ಕೆ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಕೀರ್ತಿವೆತ್ತ ಅಭಯದೇವಸೂರಿಗಳು "ಸಂಸಾರಸಾಗರವನ್ನು ತರಣಮಾಡಲು ಬಳಸುವುದು ತೀರ್ಥ, ಇದೇ ಸಂಘತೀರ್ಥ. ಇದನ್ನು ಮಾಡುವವನು ತೀರ್ಥಂಕರ" ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಘವೆಂದರೆ ಜಿನರ ಆದೇಶವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪಾಲಿಸುವ ಮುನಿಗಳ ಗುಂಪು. ಇಂಥ ಸಂಘಗಳ ಪ್ರವರ್ತಕರು ತೀರ್ಥಂ

ಕರರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪಾಳೀಬೌದ್ಧಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ 'ತಿತ್ಥಿಯ' (ತೀರ್ಥಕ) ಎಂಬ ನಿರ್ದೇಶನವು ಇದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ತೀರ್ಥಂಕರರು ಸಂಘತೀರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡಿದವರೆಂದು ಅಭಯದೇವಸೂರಿಗಳು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಧರ್ಮ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಯಾವೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯ ವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ನೀರಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದ ಹಾಯುಗಡಲನ್ನು ತಿಳಿದವರು ಇತರರಿಗೆ ತೋರಿಸಬಹುದಷ್ಟೇ ವಿನಾ ಅದನ್ನು ಮಾಡಲಾರರು. ಈ ಧರ್ಮ ಶಾಶ್ವತವಾದದ್ದು, ಸನಾತನವಾದದ್ದು. ಕಾಲಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಮರೆಯಾದರೂ ಇದ್ದೇ ಇರು ವಂಥದು. ಈ ಕಲ್ಪನೆ ಭಾರತೀಯರಿಗೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದದ್ದು. ಜೈನಧರ್ಮದ ಪ್ರವರ್ತಕನು ಮಹಾವೀರನೆಂದಾಗಲೀ, ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪ್ರವರ್ತಕನು ಗೌತಮಬುದ್ಧನೆಂದಾಗಲೀ, ವೇದಾಂತ ಧರ್ಮದ ಪ್ರವರ್ತಕನು ಬಾದರಾಯಣನೆಂದಾಗಲೀ, ಅದ್ವೈತದ ಪ್ರವರ್ತಕರು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರೆಂದಾಗಲೀ ಯಾರೂ ಗ್ರಹಿಸುವು ದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮದ ದ್ಯೋತನಕ್ಕೆ, ಧರ್ಮದಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಯೋ ಜನವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸಂಘಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು ತುಂಬ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಪದ್ಧತಿ, ಜಗತ್ತಿ ನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪ್ರಚಲಿತವಾದ ಪದ್ಧತಿ. ಈ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಘಗಳ ಪ್ರವರ್ತಕರು ಅವರೆಂದರೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ.

ಜೈನ ಸಂಘವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ೨೪ ತೀರ್ಥಂಕರರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವನು ಋಷಭ. ಋಗ್ವೇದ ದಲ್ಲಿ ಇವನ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ, ಭಾಗವತಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇವನ ಕಥೆ

ಯಿದೆ. ಈ ಪರಮಹಂಸಯೋಗಿಯು ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯ ಸುಷಮ-ದುಷಮ (ಮೂರನೆಯ) ಅರಾದ ಕಡೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನೆಂದು ಜೈನರ ಶ್ರದ್ಧೆ. ಇವನೇ ಜೈನಸಂಘದ ಆದಿಮ ಆಚಾರ್ಯ; ಅವನ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ೮೪೦೦೦ ಶ್ರಾವಕರೂ, ೩೦೦೦೦ ಶ್ರಾವಿಕೆಯರೂ, ೩೦೫೦೦೦ ಉಪಾಸಕರೂ, ೫೫೪೦೦೦ ಉಪಾಸಿಕೆಯರೂ ಇದ್ದರಂತೆ. ಇವನಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ತೀರ್ಥಂಕರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಅಜಿತ, ಶಂಭವ, ಅಭಿನಂದನ, ಸುಮತಿ, ಪದ್ಮಪ್ರಭ, ಸುಪಾರ್ಶ್ವ, ಚಂದ್ರಪ್ರಭ, ಪುಷ್ಪದಂತ, ಶೀತಲನಾಥ, ಶ್ರೇಯಾಂಸ, ವಾಸುಪೂಜ್ಯ, ವಿಮಲನಾಥ, ಅನಂತನಾಥ, ಧರ್ಮನಾಥ, ಶಾಂತಿನಾಥ, ಕುಂಥುನಾಥ, ಅರನಾಥ, ಮಲ್ಲಿನಾಥ (ಮಲ್ಲಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀ ತೀರ್ಥಂಕರಳನ್ನು ಶ್ವೇತಾಂಬರ ಪಂಥದವರು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ), ಮುನಿಸುವ್ರತ, ನಮಿನಾಥ, ನೇಮಿನಾಥ, ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ ಮತ್ತು ವರ್ಧಮಾನ-ಮಹಾವೀರ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೂರು ಕೇವಲಿಗಳು ಬಂದು ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿದರೆಂದು ಅವರ ಶ್ರದ್ಧೆ. ಈ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ-ತೀರ್ಥಂಕರರಲ್ಲಿ ಋಷಭ ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರನಾದರೆ ವರ್ಧಮಾನ-ಮಹಾವೀರನು ಚರಮತೀರ್ಥಂಕರ. ಇವರಲ್ಲಿ ಋಷಭನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯ ನಾಲ್ಕನೆಯ ದುಷಮ-ಸುಷಮವೆಂಬ ಅರಾದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಮರೆಯಾದವರೇ. ಮಹಾವೀರನು ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಈ ಅರಾ ಮುಗಿಯಲು ಇನ್ನೂ ಮೂರು ವರ್ಷ ಎಂಟೂವರೆ ತಿಂಗಳುಗಳು ಉಳಿದಿದ್ದುವೆಂದು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ನಂಬಿಕೆ. ನಮ್ಮ ಕಾಲವಾದ ದುಷಮ-ಅರಾದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ, ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ದುಷಮ-ದುಷಮ ಅರಾದಲ್ಲಿ

ಯಾಗಲೀ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ತೀರ್ಥಂಕರನು ಬರುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ಈ ಅವಸರ್ಪಿಣಿ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ, ಎಂದರೆ ಇನ್ನೂ ಸುಮಾರು ೨೪,೦೦೦ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೂ, ಮಹಾವೀರನ ತೀರ್ಥವೇ ನಡೆಯಬೇಕು.

[೪]

ಅಂತೂ ಈ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ತೀರ್ಥಂಕರರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯವನಾದ ಮುನಿಸುವ್ರತನು ರಾಮಾಯಣದ ಕಾಲದವನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾವೀರನಿಗೆ ೮೪,೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಮುಂಚೆ ಇವನ ಕಾಲವಂತೆ. ಇವನು ಮೂರುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬದುಕಿದ್ದನೆಂದು ಕಲ್ಪನೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರನಾದ ನೇಮಿನಾಥನ (ಅಥವಾ ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಯ) ವಿಚಾರ ನಂಬಲಾರದ ಅದ್ಭುತವೇನಲ್ಲ ಇವನ ಉಲ್ಲೇಖ ವೈದಿಕವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಭಾರತ ಭಾಗವತ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಯದುವಂಶದ ಇವನು ವಾರ್ಷ್ಣೇಯ-ಸಮುದ್ರವಿಜಯನ ಮಗ; ಸಮುದ್ರವಿಜಯನು ಕೃಷ್ಣನ ತಂದೆಯಾದ ವಸುದೇವನ ಅಣ್ಣ. ಇವನ ಕಾಲ ಐದುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ ಉಲ್ಲೇಖನವಿದೆ. ಇವನಿಗೆ ಹದಿನೆಂಟು ಗಣಧರರಾದ ಶಿಷ್ಯರಿದ್ದರು.

ಇಪ್ಪತ್ತುಮೂರನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರನಾದ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥನು ಇನ್ನೂ ಈಚಿನವನು, ನಮಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹತ್ತಿರದವನು. ಮಹಾವೀರನು ಹುಟ್ಟುವ ಸುಮಾರು ೨೫೦ವರ್ಷಗಳ ಮುಂಚೆ ಇವನು ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದನಷ್ಟೆ. ವಾರಣಾಸಿಯ ರಾಜ ಅಶ್ವಸೇನನ

ಮಗನಾಗಿ ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ೮೭೭ರಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಶ್ವನು ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದೂ ಮೂವತ್ತುವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ವಿರಕ್ತ ಮುನಿಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ಎಪ್ಪತ್ತುವರ್ಷಗಳು ಜಿನ-ತೀರ್ಥಂಕರ ನಾಗಿ ವಿಹರಿಸಿದನೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಐ ತಿ ಹಾ ಸಿ ಕ ದೃಷ್ಟಿ ಯಿ ಂ ದ ಈತನೇ ಜೈನಧರ್ಮದ ಪ್ರವರ್ತಕನೆಂದು ಕಾರ್ಪೆಂಟಿಯರ್ ಮೊದಲಾದ ಹಲವರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯವಿದ್ವಾಂಸರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾವೀರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಶ್ವನ ಸಂಘ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದಿತು; ಮಹಾವೀರನ ತಂದೆತಾಯಿಯರು ಕೂಡ ಈ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಶ್ರಮಣರ ಉಪಾಸಕ ರಾಗಿದ್ದರು. ವರ್ಧಮಾನನು ಅನಗಾರನಾಗಿ ಶ್ರಮಣನಾದ ತರುಣದಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರು ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ ಪಾರ್ಶ್ವನ ಸಂಘ ದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನೆಂದೂ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಅಂತೂ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥನ ಕೀರ್ತಿ, ಪ್ರಾಚುರ್ಯ ಗಳು ನಮ್ಮ ಕಾಲದವರೆಗೂ ಉಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಕೊಲ್ಲುವುದು (ಪಾಣಾಇವಾಯ), ಸಟೆಹೇಳುವುದು (ಮುಸಾವಾಯ), ಕಳ್ಳ ತನ ಮಾಡುವುದು (ಅದಿಣ್ಣಾದಾಣ) ಮತ್ತು ಅನವಶ್ಯ ಸಂಗ್ರಣ (ಬಹಿದ್ಧಾದಾಣ) ಈ ನಾಲ್ಕು ಪಾಪಗಳಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿಯುವ ಧರ್ಮವ್ರತವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ತಂದುದು ಪಾರ್ಶ್ವನ ಯಶಸ್ಸು. ಇದಕ್ಕೆ 'ಚಾಉಜ್ಜಾಮ ಸಂವರ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಆರು ಜೀವನಿಕಾಯಗಳ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಲೇಶ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನೂ ಇವನೇ ಮೂಡಿಸಿದ ನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

(೫)

ಪ್ರಾಚೀನ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಘ ಟ ನೆ ಗ ಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿರುತ್ತವೆ; ವಿವರಗಳು ಅಷ್ಟಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿಯೂ ಐದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಸಂಗಗಳುಂಟು. ಇವನ್ನು ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣ ಗಳೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಗರ್ಭಾವತರಣ ಕಲ್ಯಾಣ, ಜನ್ಮಕಲ್ಯಾಣ, ಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣ ಕಲ್ಯಾಣ (ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುನಿಯಾಗಿ ಹೊರಡುವ ಘಟ್ಟ), ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಕಲ್ಯಾಣ (ಸಾಧನೆಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಮುಕ್ತನಾಗಿ, ಸಿದ್ಧ ಅಥವಾ ಜಿನನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗ) ಮತ್ತು ನಿರ್ವಾಣ ಕಲ್ಯಾಣ (ಭೌತಿಕದೇಹದ ಪತನವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುಕ್ತನಾಗುವುದು) ಈ ಐದು ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಬಾಳುವೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒದಗುತ್ತವೆ.

೨. ವೈಶಾಲಿಯ ವರ್ಧಮಾನ

[೧]

ಚರಮತೀರ್ಥಂಕರನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ವರ್ಧಮಾನ ಮಹಾವೀರನ ಬಾಳುವೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯಲು ಮುಖ್ಯವಾದ, ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಆಕರಪ್ರಕರಣಗಳು ಆಚಾರಾಂಗ, ಸೂತ್ರಕೃತಾಂಗ, ಭಗವತೀಸೂತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಮಹಾವೀರನ ನಿರ್ವಾಣವಾದ ೧೬೨ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ತೀರಿಕೊಂಡ ಭದ್ರಬಾಹು-ಶ್ರುತಕೇವಲಿಗಳ 'ಕಲ್ಪಸೂತ್ರ' ದ ಜಿನಚರಿತ್ರವೆಂಬ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಮಹಾವೀರನ ಜೀವಿತ ನಿರೂಪಣೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿರುವ ವಿವರಣೆಗಳಿಗೆ ಆಕರವಾದುದು ಜೈನಾಗಮದ ಪ್ರಥಮಾಂಗವಾದ ಆಚಾರಾಂಗ-ಸೂತ್ರದ ಎರಡನೇ ಖಂಡದ ಮೂರನೆಯ 'ಚೂಳಾ' (ಪರಿಶಿಷ್ಟ). ಇದಲ್ಲದೆ ದಿಗಂಬರರ ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗವೆಂಬ ಉಪಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ತ್ರಿಷಷ್ಟಿ ಲಕ್ಷಣ ಪುರಾಣ ಮುಂತಾದ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾವೀರ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬರುತ್ತದೆ. 'ಕಲಿಕಾಲಸರ್ವಜ್ಞ' ನೆಂದು ಕೀರ್ತಿವೆತ್ತ ಹೇಮಚಂದ್ರನು ೧೧೬೦ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ 'ತ್ರಿಷಷ್ಟಿ ಶಲಾಕಾಪುರುಷ-ಚರಿತೆ' ಯ ಹತ್ತನೆಯ ಪರ್ವ ಮಹಾವೀರಚರಿತ್ರೆ. ಕಲ್ಪಸೂತ್ರ, ಆಚಾರಾಂಗ ಸೂತ್ರ

ಗಳನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಇದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ ಕಾವ್ಯಗೌರವದ ನೂರಾರು ನವ್ಯ-ವಿವರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ೧೦೮೨ ರಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದ 'ಮಹಾವೀರ ಚರಿಯಂ' ಎನ್ನುವ ಪ್ರಾಕೃತಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಹೇಮಚಂದ್ರನು ನೋಡಿ ಅದರ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಗುಣಚಂದ್ರಗಣಿಯ ಈ ಪ್ರಾಕೃತಗ್ರಂಥ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

[೨]

ಶ್ವೇತಾಂಬರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಗಣನೆಯಂತೆ ವರ್ಧಮಾನ ಮಹಾವೀರನ ಜನ್ಮಸಂವತ್ಸರ ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ೫೯೯, ನಿರ್ವಾಣ ಸಂವತ್ಸರ ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೫೨೭ ವಿಕ್ರಮಶಕೆ. ಆರಂಭವಾಗಲು ೪೭೦ ವರ್ಷಗಳು ಇರುವಾಗ ಮಹಾವೀರನು ತೀರಿಕೊಂಡನೆಂದು ಅವರ ನಂಬಿಕೆ; ಈ ವರ್ಷ ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೫೨೭ ಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ದಿಗಂಬರ ಪಂಥದವರು ವೀರನಿರ್ವಾಣವು ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ೬೦೫ ರಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಹಲವಾರು ವಿವರಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಕಾರ್ಪೆಂಟಿಯರ್ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮಹಾವೀರನ ನಿರ್ವಾಣವು ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೪೬೭ ರಲ್ಲಿ ಆಯಿತೆಂದೂ, ಜಾಕೋಬಿ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕ್ರಿ ಪೂ. ೪೭೭ ರಲ್ಲಿ ಆಯಿತೆಂದೂ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಪ್ರಾಚೀನ ಮಹಾಪುರುಷರ ಕಾಲನಿರ್ಣಯದಂತೆ ಮಹಾವೀರ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಕಾಲನಿರ್ಣಯವೂ ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಮಹಾವೀರನ ಆಯುರ್ಮಾನ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳೆಂಬುದು ಸರ್ವಸಮ್ಮತವಾದ ವಿವರ. ಅವಸರ್ಪಿಣಿಯ

ಅರಾಗಳ ಕಾಲಾವಧಿ ಕುಗ್ಗುವಂತೆಯೇ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಆಯುರ್ಮಾನವೂ ಕಮ್ಮಿಯಾಗುತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ. ಮುನಿಸುವ್ರತತೀರ್ಥಂಕರನು ಮೂರುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು ಬದುಕಿದ್ದನಂತೆ; ನೇಮಿನಾಥನ ಆಯುಸ್ಸು ಒಂದು ಸಾವಿರವರ್ಷ; ಪಾರ್ಶ್ವ-ನಾಥನು ಬದುಕಿದ್ದುದು ನೂರೇ ವರ್ಷಗಳು; ಕಡೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರನಾದ ಮಹಾವೀರನ ಆಯುಸ್ಸು ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟೆ. ಈ ಆಯುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿ ಮುವತ್ತು ವರ್ಷಗಳನ್ನೂ, ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ-ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಗಳನ್ನೂ, ತೀರ್ಥಂಕರನಾಗಿ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತ ಮೂವತ್ತುವರ್ಷಗಳನ್ನೂ ಮಹಾವೀರನು ಕಳೆದನು.

ಮಹಾವೀರ-ವರ್ಧಮಾನನೂ ಗೌತಮಬುದ್ಧನೂ ಸಮಕಾಲಿಕರು. ಒಂದೇ ಪ್ರಾಂತ್ಯದವರು; ಪರಿವ್ರಾಜಕರಾಗಿ ಅದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಊರೂರು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದವರು. ಆದರೂ ಇಬ್ಬರೂ ಒಮ್ಮೆಯೂ ಸಂಧಿಸದಿದ್ದುದು ಇತಿಹಾಸದ ವೈಚಿತ್ರ್ಯ. ಗೌತಮನು ಉರುವಿಲ್ವದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಬೋಧಿಯನ್ನು ಬಯಸಿ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆಗಲೇ ವರ್ಧಮಾನನು ತನ್ನ ನಲವತ್ತೆರಡನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಜಿನನಾಗಿದ್ದನು. ಗೌತಮ ಬುದ್ಧನು ಬದುಕಿದ್ದಾಗಲೇ ಮಹಾವೀರನು ತೀರಿಕೊಂಡನು. ಮಹಾವೀರನ ಮರಣವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಬುದ್ಧನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯದ ಸಾಮಗಾಮ ಸುತ್ತದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಆಜೀವಕ ಸಂಘದ ಪ್ರವರ್ತಕನಾದ ಮಕ್ಖಲಿ ಗೋಸಾಲ (ಮಸ್ಕರಿನ್ ಗೋಶಾಲಕ) ನೆಂಬ ಆಚಾರ್ಯನೂಮಹಾವೀರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದವನೇ. ನಗ್ನತಪಸ್ವಿಯಾದ ಇವನೂ ಮಹಾ ವೀರನೂ ಸಾಧನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಿದ್ಧಿಯಾದ ನಂತ ರವೂ ಆರೇಳು ವರ್ಷಗಳು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಮಹಾವೀರನು ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಪಡೆದ ನಂತರ ಮೊದಲ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಾಗಸಂನಿವೇಶ ಎಂಬ ಊರಲ್ಲಿ ಗೋಶಾಲಕನು ಮಹಾ ವೀರನ ಬಳಿ ಬಂದು ಶಿಷ್ಯತ್ವ ವಹಿಸಿದನೆಂದೂ ಆರುವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮಹಾವೀರನಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೊರಟನೆಂದು ಜೈನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾವೀರನಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯನಾದ ಇವನು ಮಹಾವೀರನಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಜಿನನೆಂದು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಹಾವೀರ ನಿರ್ವಾ ಣಕ್ಕೆ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷಗಳ ಮುಂಚೆ ಗೋಶಾಲಕನು ತೀರಿ ಕೊಂಡನು.

[೩]

ಉಳಿದ ತೀರ್ಥಂಕರರಿಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಮಹಾವೀರ ನಿಗೂ ಗರ್ಭಾವತರಣ ಮತ್ತು ಜನ್ಮಕಲ್ಯಾಣಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವೈಶಾಲಿಯ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಕುಂಡಗ್ರಾಮ ಇವನ ಜನ್ಮಭೂಮಿ. ಈಗಿನ ಬಿಹಾರ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಟ್ನಾ ನಗರಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಸಾರ್ಹ್ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯೇ ಮೊದಲಿಗೆ ವೈಶಾಲಿನಗರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾವೀರನನ್ನು ಭಗವತೀ ಸೂತ್ರ, ಸೂತ್ರಕೃತಾಂಗ, ಉತ್ತ-

ರಾಧ್ಯಯನ ಸೂತ್ರ ಮುಂತಾದ ಆಗಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ 'ವೈಶಾಲಿಕ' (ವೇಸಾಲಿಏ) ಎಂದರೆ ವೈಶಾಲಿಯವನು ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೈಶಾಲೀನಗರಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯಗ್ರಾಮ, ಕರ್ಮಾರಗ್ರಾಮ, ಕೊಲ್ಲಾಗಸಂನಿವೇಶ, ಕುಂಡಗ್ರಾಮ ಇವೆಲ್ಲ ಊರುಗಳು. ಕುಂಡಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಂಡಗ್ರಾಮ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಂಡಗ್ರಾಮ ಎಂದು ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಭಾಗಗಳಿದ್ದುವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಮಹಾವೀರನ ಗರ್ಭಾವತರಣ ಕಲ್ಯಾಣವಾದದ್ದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಂಡಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ, ಜನ್ಮಕಲ್ಯಾಣವಾದದ್ದು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಂಡಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಂಡಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವೇದಪಾರಂಗತನಾದ, ಕೋಡಾಲಗೋತ್ರದ ಋಷಭದತ್ತನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗೃಹಸ್ಥನ ಮಡದಿ ಜಾಲಂಧರಾಯಣ ಗೋತ್ರದ ದೇವಾನಂದಾ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಾವೀರನ ಜೀವವು ಅವತರಿಸಿ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಬೆಳೆಯಿತಂತೆ. ಇದರ ಉಲ್ಲೇಖ ಭಗವತೀಸೂತ್ರ ಮತ್ತು ಆಚಾರಾಂಗ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತೀರ್ಥಂಕರರು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಮನೆತನದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮ ಇರುವುದರಿಂದ ಗರ್ಭಾಂಕುರದ ಎಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ದಿನದಂದು ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಂಡಗ್ರಾಮದ ರಾಜ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಮಡದಿ ತ್ರಿಶಲೆಯ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಪರಸ್ಪರ ಗರ್ಭಪರಿವರ್ತನೆಯ ಕ್ರಮದಿಂದ ಸಂದನೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೂ ಮಹಾವೀರನಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತ ತಂದೆತಾಯಿಯರು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ-

ತ್ರಿಶಲೆಯರು. ರಾಜಸಿದ್ಧಾರ್ಥನದು ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರ ; ವರ್ಧಮಾನನ ಗೋತ್ರವೂ ಇದೇ ಆಯಿತು. ತ್ರಿಶಲೆಯು ವಾಸಿಷ್ಠ ಗೋತ್ರದವಳು. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಜ್ಞಾತೃ (ಅಥವಾ ನಾತ, ನಾಯ, ಣಾಯ) ವಂಶದವನಾದುದರಿಂದ ಮಹಾವೀರನಿಗೆ ಜ್ಞಾತೃಪುತ್ರ (ನಾತಪುತ್ತ, ನಾಯಾಪುತ್ತ) ನೆಂಬ ನಿರ್ದೇಶನ ಒದಗಿತು.

ತ್ರಿಶಲೆಯು ಲಿಚ್ಛವಿ ಅರಸರ ಮನೆತನದವಳು. ವೈಶಾಲಿಯ ರಾಜ ಚೇಟಕ ಇವಳ ಸೋದರನೇ. ವಿದೇಹದ ರಾಜ ಕುಮಾರಿಯಾದುದರಿಂದ ಇವಳಿಗೆ ವಿದೇಹದತ್ತಾ (ವಿದೇಹ ದಿನ್ನಾ) ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದ್ದಿತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಮಹಾವೀರನಿಗೆ ವೈಶಾಲಿಕನೆಂಬ ಹೆಸರು ಅನ್ವರ್ಥವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವನನ್ನು ವಿದೇಹ ಪುತ್ರನೆಂದೂ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಚೇಟಕನಿಗೆ ಆರು ಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ; ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದ ರಾಜಮನೆತನಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡ ಮಗಳು ಪ್ರಭಾವತಿಯು ಚಂಪಾನಗರಿಯ ಅರಸು ದಧಿವಾಹನನನ್ನೂ, ಮೂರನೆಯವಳಾದ ಮೃಗಾವತಿಯು ಕೌಶಾಂಬಿಯ ಶಾತಾನೀಕನನ್ನೂ, ನಾಲ್ಕನೆಯವಳಾದ ಶಿವೆ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಪ್ರಭು ಪ್ರದ್ಯೋತನನ್ನೂ ಐದನೆಯವಳಾದ ಚೆಲ್ಲಣ ಮಗಧದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಶ್ರೇಣಿಕ ಬಿಂಬಿಸಾರನನ್ನೂ ವರಿಸಿದ್ದರು. ಕಡೆಯವಳು ತ್ರಿಶಲೆಯ ದೊಡ್ಡ ಮಗ ನಂದಿವರ್ಧನ (ತನ್ನ ಸೋದರಮಾವ) ನನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಇವಳೇ ಹಿರಿಯ ಮಗಳೆಂದೂ ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ

ಯೆಂಬ ಹೆಸರಿಂದೂ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಹೀಗೆ ತಾಯಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಮಹಾವೀರನು ನೆರೆಯ ರಾಜರಿಗೆಲ್ಲ ನೆಂಟನಾಗಿದ್ದನು.

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ-ತ್ರಿಶಲೆಯರಿಗೆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡಮಗ ನಂದಿವರ್ಧನ, ಎರಡನೆಯವಳು ಸುದರ್ಶನೆ. ಇವಳ ಮಗನೇ ಜಮಾಲಿಯೆಂಬುವನು; ಮುಂದೆ ಮಹಾವೀರನ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ, ಅವನ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದವನು. ಇವನೇ ಸಂಘವಿಚ್ಛೇದಕರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವನು. ಶ್ವೇತಾಂಬರ ಪಂಥದವರ ಪ್ರಕಾರ ಕೌಶಿಕಗೋತ್ರದ ಈ ಜಮಾಲಿ ಮಹಾವೀರನ ಮಗಳಾದ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನೆ (ಅಥವಾ ಅನವದ್ಯೆ) ಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನೆಂದು ವಿವರವಿದೆ. ಇವನ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ-ತ್ರಿಶಲೆಯರ ಕಿರಿಯ ಮಗನೇ ವರ್ಧಮಾನ.

ವರ್ಧಮಾನನ ಜನನವಾದದ್ದು ಗ್ರೀಷ್ಮಋತುವಿನ ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ತ್ರಯೋದಶಿಯಂದು ಹಸ್ತುತ್ತರಾ ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗವಿದ್ದಾಗ ಎಂದು ಆಚಾರಾಂಗಸೂತ್ರ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವರ.

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ-ತ್ರಿಶಲೆಯರು ಹಿಂದಿನ ತೀರ್ಥಂಕರನಾದ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥನ ಉಪಾಸಕಸಂಘಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದವರು. ಬಹುಕಾಲ ಶ್ರಮಣರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಪಾಪಭೀರುಗಳಾಗಿ ಬಾಳಿ, ಪುಣ್ಯೋಪಾರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಕಡೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ದರ್ಭ

ಶಯ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ನಿರ್ಜಲೋಪವಾಸಮಾಡಿ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಈ ವಿರಕ್ತಿ ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದ ವರ್ಧಮಾನನಿಗೂ ವಿರಾಗ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದ್ದಿತು. ಅವನ ತಂದೆತಾಯಿಯರು ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಅವನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳುವರ್ಷ ಪ್ರಾಯ. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಮಗಳೂ ಇದ್ದಳೆಂದು ಶ್ವೇತಾಂಬರರ ನಂಬಿಕೆ; ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಕೌಂಡಿನ್ಯಗೋತ್ರದ ಯಶೋದೆಯೆಂದು ಅವರ ವಿವರ. ಆದರೆ ದಿಗಂಬರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪದೆ ಮಹಾವೀರನು ಬಾಳಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಅಖಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೆಂದು ನಂಬುತ್ತದೆ. ಜಮಾಲಿಯನ್ನು ಶ್ವೇತಾಂಬರರು ವರ್ಧಮಾನನ ಅಳಿಯನೆಂದರೆ ದಿಗಂಬರರು ಅವನು ಸೋದರಳಿಯ (ಭಾಗಿನೇಯ) ನಷ್ಟೇ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಇದು ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ. ತಂದೆತಾಯಿಯರು ತೀರಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವರ್ಧಮಾನನು ಗೃಹಸ್ಥಜೀವನದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಅನಂತರ ಅಣ್ಣ ನಂದಿವರ್ಧನನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಶ್ರಮಣನಾದನು. ಶ್ರಮಣನಾಗುವಾಗ ತೀರ್ಣಪ್ರತಿಜ್ಞನಾದನೆಂದು ವರ್ಣನೆಯಿದೆ. ವರ್ಧಮಾನನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಏನು ಎಂಬುದು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ತಂದೆತಾಯಿಯರು ಜೀವಂತರಾಗಿರುವವರೆಗೂ ಸಂನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅವನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಮಾತು ಎಂಬುದು ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ತಂದೆತಾಯಿಯರು ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಮುಂದೆ ಎರಡು ವರ್ಷ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗುವು

ದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಣ್ಣ ನಂದಿವರ್ಧನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಮಾತು ಎಂದು ಇನ್ನೊಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅಂತೂ ಈ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವ್ರತವಂತನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಭಾವನೆ ಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದನು. ಎರಡೂ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ರಾತ್ರಿ ಭೋಜನವನ್ನುಬಿಟ್ಟು, ತಣ್ಣೀರು ಕುಡಿಯದೆ, ಯುಕ್ತಾಹಾರ ವಿಹಾರನಾಗಿ, ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನೂ ದೂರವಿರಿಸಿ ನೇಮ ದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡನು. ಕ್ರಿಯಾವಾದ, ಅಕ್ರಿಯಾವಾದ, ವಿನಯವಾದ, ಅಜ್ಞಾನವಾದ ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಪ್ರಚಲಿತ ದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಕೊಂಡನು.

ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷ ಕಳೆದು ಮೂವತ್ತನೆಯ ವರ್ಷ ದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗ ವರ್ಧಮಾನನು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯತಿ ಯಾದನು. ಈ ಘಟನೆ ಅಭಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ದೀಕ್ಷೆ ಒದಗಿದುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಂಡಗ್ರಾಮದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿದ್ದ ಜ್ಞಾತೃಖಂಡ (ಣಾಯಸಂಡ) ಎಂಬ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, ಅಶೋಕ ವೃಕ್ಷವೊಂದರ ಕೆಳಗೆ. ದೀಕ್ಷೆ ನಡೆದ ದಿನ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಕೃಷ್ಣ ದಶಮೀ ದಿನವೆಂದು ಆವಶ್ಯಕನಿರ್ಯುಕ್ತಿ, ಆಚಾರಾಂಗಸೂತ್ರ, ಭಗವತೀಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವರ. ಅಷ್ಟಮಿಯಿಂದ ಅರ ವತ್ತು ಗಂಟೆಗಳಕಾಲ ನಿರ್ಜಲೋಪವಾಸವಿದ್ದು ಪ್ರವ್ರಜ್ಯದ ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪಾರಣೆ ನಡೆಸಿದನು. ಪ್ರವ್ರಜ್ಯದ ಸಮಯ ದಲ್ಲಿ ವರ್ಧಮಾನನು ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯ ತುಂಡನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂಬ ವಿವರವಿದೆ. ಈ ಅರಿವೆ ಹರಿದು ಕಳಚಿ

ಕೊಂಡು ಬಿದ್ದನಂತರ ಅವನು ಬೇರೆ ಬಟ್ಟೆ ಉಡದೆ, ದಿಗಂಬರ ನಾಗಿಯೇ ಯಾವಜ್ಜೀವವೂ ವಿಹರಿಸಿದನು. ಕೇಶಲುಂಚನ, ಸಿದ್ಧಭಗವಾನರ ವಂದನೆಗಳು ನಡೆದು 'ಯಾವ ಬಗೆಯ ಪಾಪದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಮಾಡೆನು' (ಸಬ್ಬಂ ಮೇ ಅಕರಣಿಜ್ಜಂ ಪಾವಕಮ್ಮಂ) ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು. ಆಗ ವಿಶ್ವವಿಶಾಲವಾದ ಸುದೃಢವಾದ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಿತು. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಪಾವಿತ್ರ್ಯದ ಭಾವ ಮೂಡಿದ್ದಿತು. ಈ ಪ್ರಶಾಂತ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರವ್ರಜಿತ ವರ್ಧಮಾನನು ಪಂಚಮಹಾವ್ರತ ಗಳನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ನಡೆಸುವುದಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಕೊಲ್ಲುವು ದಿಲ್ಲ, ಕಳುವುದಿಲ್ಲ, ಸಟೆಯಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಪರಿಗ್ರಹ ಮಾಡುವು ದಿಲ್ಲ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ನಡೆಸುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದೇ ಐದು ಮಹಾ ವ್ರತಗಳು.

[೪]

ಈಗ ವರ್ಧಮಾನನಿಗೂ ಲೌಕಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅವಿರತವಾಗಿ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ನಡೆಸಿದನು. ಈ ಅವಧಿ ಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಒದಗಿದ ಉಪದ್ರವಗಳು ಬಹುವಾಗಿದ್ದುವು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬೆತ್ತಲೆ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ದುಷ್ಟ ಮೃಗಗಳ, ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳ, ಸರ್ಪಗಳ ಹಾವಳಿ ವಿಪರೀತ ವಾಗಿದ್ದಿತು. ಊರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಬೆತ್ತಲೆಯಿದ್ದ ಇವನನ್ನು ಉನ್ಮತ್ತನೆಂದು ಬಗೆದು ದುರ್ವೃತ್ತರಾದ ಜನ ವಿಧ ವಿಧವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸಿದರು. ಕವಣೆಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ

ಬೀರಿದರು ; ಕೋಲಿನಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದರು ; ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಛೂ ಬಿಟ್ಟರು. ಕಸ ಮುಸುರೆಗಳನ್ನು ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ಸುರಿದರು, ಹೇಸಿಗೆಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಎಸೆದಾಡಿದರು. ವರ್ಧಮಾನ ಶ್ರಮಣನು ಇದೊಂದರ ಪರಿವೆಯೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಶಾಂತನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ನಿಷ್ಠುರಗಳನ್ನೂ ಸ್ಥೈರ್ಯದಿಂದ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರಂತರವಾದ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ದುಗುಡದಿಂದ ವ್ಯಗ್ರವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಯಾವ ಪರಿಭವದಿಂದಲೂ ಅವನ ಹೃದಯ ಅಧೀರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಾನಾಪಮಾನಗಳನ್ನೂ, ಹಿತಾಹಿತಗಳನ್ನೂ ಅನುಕೂಲಪ್ರತಿಕೂಲಗಳನ್ನೂ ಸಮಭಾವದಿಂದ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಪಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ನಿರ್ವೈರದ ವ್ರತವನ್ನು ಕಠೋರವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿದನು. ಈ ಸಹನೆ, ತಿತಿಕ್ಷೆ, ವ್ಯುತ್ಸರ್ಗಭಾವ, ಕ್ಷಮೆ, ಅಹಿಂಸೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸತತವೂ ಮೌನಿಯಾಗಿ ಆತ್ಮಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ ತೀವ್ರಧ್ಯಾನವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಧರ್ಮಧ್ಯಾನವೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಉಳಿದ ತೀರ್ಥಂಕರರೂ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ವರ್ಧಮಾನನ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಉಗ್ರತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದಿತೆಂದು ಆವಶ್ಯಕನಿರ್ಯುಕ್ತಿಯ ಗಾಹೆಯೊಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. "ಉಗ್ಗಂ ಚ ತವೋಕಮ್ಮಂ ವಿಸೇಸ ಓ ವದ್ಧಮಾಣಸ್ಸ" ಎಂದು ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ವರ್ಣನೆ; ಉಗ್ರವಾದ ತಪೋಕರ್ಮ ವರ್ಧಮಾನನಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದಿತೆಂದು ಇದರ ಭಾವ. ಬೇಸಿಗೆಯ

ನಡುಹಗಲಿನ ಬಿಸಿಲಿನ ಝಳದಲ್ಲಿ ಬರಿಮೈ ಒಡ್ಡಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ನಡೆಸಿದನು ; ಶಿಶಿರ ಋತುವಿನ ರಾತ್ರಿಯ ಛಳಿಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಹಾಗೆಯೇ ಬರಿಮೈಯನ್ನು ಒಡ್ಡಿ ಬಟ್ಟಬಯಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿದನು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಉಳಿದು ಕಾಡುಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಕಾಟವನ್ನು ನಗುನಗುತ್ತ ಸಹಿಸಿದನು. ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಷ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ; ಅದೂ ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡಿ ಬೊಗಸೆ ತುಂಬಿದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ, ತುಂಬಿದುದು ಮಾತ್ರ. ಮೂರನೆಯ ವರ್ಷ ಈ ಅಖಂಡ ಉಪವಾಸದ ಅವಧಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳಾಯಿತು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಜತೆಗಾರರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಶಿಷ್ಯರಂತೂ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕಾಕಿಯಾಗಿಯೇ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಠೋರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮುಗಿಸಿದನು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಮುಂದೆ ಗಣಧರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಸುಧರ್ಮನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯ ಜಂಬುಸ್ವಾಮಿಗೆ "ರಸಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕಬ್ಬಿನ ರಸ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರುವಂತೆ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಧಮಾನ ಮುನಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠ" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ವರ್ಧಮಾನನ ತಪಸ್ಸಿನ ವಿವರಗಳು ಆಚಾರಾಂಗ ಸೂತ್ರ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಪಟ್ಟಣಗಳ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ ಮನೆಗಳ ಮುಂದೆ ಮಾತ್ರ ನಿಂತು ಕೈ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಭಿಕ್ಷೆಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವರ್ಧಮಾನನಲ್ಲಿ ದೀನಭಾವ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಲೋಕಯಾತ್ರೆಗೆ

ಅಗತ್ಯವಾದುದೆಂದು ಉಣುತ್ತಿದ್ದನಷ್ಟೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದೇಹದ ಮೇಲೆಯೂ ಅವನ ಆಸಕ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ನಾನವನ್ನಾಗಲೀ, ದಂತಪ್ರಕ್ಷಾಲನವನ್ನಾಗಲೀ, ತೈಲ ಮರ್ದನವನ್ನಾಗಲೀ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟೂ ಮಿತವಾದ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಮೊದಲು ನಿದ್ರೆ ಅತಿ ಯಾದರೆ ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಛಳಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿ(ಚಂಕ್ರ ಮಣ) ನಿದ್ರೆಯ ಜಾಡನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಓಡಾಡುವಾಗ ಕಣ್ಣನ್ನು ಮುಂದೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಮಾಣದವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಹರಿಸಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡದೆ, ಕತ್ತೆ ತ್ತದೆ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಪಲ್ಯ ಮೂಡಿಸದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಿಯೋಗವೆಂದು ಹೆಸರು. ಯಾವ ಗೃಹಸ್ಥ ನೊಂದಿಗೂ ಯಾವ ಬಗೆಯ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ, ರೋಗ ಒದಗಿದಾಗ ಔಷಧವನ್ನು ಸೇವಿಸದೆ, ಕ್ರಿಮಿಕೀಟ ಗಳಿಂದ ತೊಂದರೆಯಾದರೆ ಅವನ್ನು ಹಿಂಸಿಸದೆ, ಉತ್ಕುಟುಕ, ಗೋದೋಹಿಕಾ, ವೀರ ಮುಂತಾದ ಆಸನಗಳಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ದಂಡಿಸಿ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಿಕಾರಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರು ತ್ತಿದ್ದನು.

ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಹೀಗೆ ಸಂಯಮಧರ್ಮವನ್ನು ನಿಷ್ಠೆ ಯಿಂದ, ಶಾಂತಿಯಿಂದ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪಾಲಿಸಿದನಾಗಿ ಅವನು ಮಹಾವೀರನೆನಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವೀರ ಯೋಧನಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಧೈರ್ಯ, ಸ್ಥೈರ್ಯ, ಸಾಹಸ ಅವನಿಗಿದ್ದುವು.

೩. ತೀರ್ಥಂಕರ ಮಹಾವೀರ

[೧]

ಹೀಗೆ ಆತ್ಮಜಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಮಹಾವೀರನಾದ ವರ್ಧಮಾನನು ತೀರ್ಥಂಕರನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಹದಿಮೂರನೆಯ ವರ್ಷ ಆರಂಭವಾದಾಗ ಗ್ರೀಷ್ಮಋತುವಿನ ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ದಶಮೀ ದಿನದಂದು ಉತ್ತರಾಫಾಲ್ಗುಣೀನಕ್ಷತ್ರಯೋಗವಿದ್ದಾಗ ವಿಜಯವೆಂಬ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವಾದ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನ ಒದಗಿತು. ಇದನ್ನು ಜೈನಾಗಮಗಳು ಚರಮ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ, ಅನುತ್ತರ, ಅನಂತ, ವ್ಯಾಪಕ, ಸಂಪೂರ್ಣ, ನಿರಾವರಣ, ಅವ್ಯಾಹತ ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿವೆ. ಅನುಪಮವಾದ ಜ್ಞಾನ, ದರ್ಶನ, ಚಾರಿತ್ರ, ಆರ್ಜವ, ಲಾಘವ, ಕ್ಷಾಂತಿ, ಮುಕ್ತಿ, ಗುಪ್ತಿ, ತುಷ್ಟಿ, ಸತ್ಯ, ಸಂಯಮಗಳು ಇದರ ಅಂಗಗಳು. ಎಲ್ಲ ಘನ ಘಾತಿ ಕರ್ಮಗಳ ಕಟ್ಟನ್ನೂ ಕಳಚಿ ಕೇವಲಿಯಾದ ಮಹಾವೀರನನ್ನು ಜಿನ, ಸರ್ವಜ್ಞ, ಅರ್ಹನ್, ಸರ್ವಭಾವದರ್ಶಿ, ಶ್ರಮಣಭಗವಾನ್ ಎಂದು ಜನರು ವ್ಯವಹರಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಈ ಸಿದ್ಧಿಯು ಒದಗಿದಾಗ ವರ್ಧಮಾನನು ಜಂಭಿಕ ಗ್ರಾಮದ ಹೊರಗೆ ಋಜುವಾಲಿಕಾ ನದಿಯ ಉತ್ತರದಡದಲ್ಲಿ ಶ್ಯಾಮಕನೆಂಬ ಗೃಹಸ್ಥನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾವೃತವೆಂಬ ಚೈತ್ಯದ ಬಳಿ ಅದರ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಲವೃಕ್ಷದ ನೆರ

ಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಗೋದೋಹಿಕಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅವನ ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಬಿದ್ದಿದ್ದಿತು; ಸಮಯ ಸಂಜೆಯ ಸುಮಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಎರಡುದಿನಗಳ ನಿರ್ಜಲೋಪವಾಸ ನಡೆದಿದ್ದಿತು. ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ವಾತಾವರಣವಿದ್ದಾಗ ಶ್ರಮಣವರ್ಧಮಾನನು ಏಕಾಗ್ರವಾದ, ಶಂಖದಂತೆ ಶುಕ್ಲವಾದ ಧ್ಯಾನ (ಸುಕ್ಕಜ್ಝಾಣ) ದಲ್ಲಿ ಲವಲೀನನಾಗಿದ್ದನು.

ಅಪೂರ್ವವಾದ, ಗಂಭೀರವಾದ ಈ ಸಿದ್ಧಿಯು ಕೈಗೂಡಿ ದಂದು ವರ್ಧಮಾನಮಹಾವೀರನು ಆ ವನ್ಯಪ್ರದೇಶ ದಿಂದ ಹೊರಟು ಪಾವಾಪುರಿಯನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೋಮಿಲನೆಂಬ ಧನಾಢ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಯಜ್ಞವೊಂದನ್ನು ಮಾಡುವ ಸನ್ನಾಹದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಆಹೂತರಾಗಿ ಹನ್ನೊಂದು ಮಂದಿ ವೇದಪಾರಗರಾದ, ನಿಷ್ಠರಾದ, ಪ್ರತಿಭಾ ವಂತರಾದ ಯಾಜ್ಞಿಕ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬಂದಿದ್ದರು. ಇಂದ್ರ ಭೂತಿ, ಅಗ್ನಿಭೂತಿ, ವ್ಯಕ್ತ, ಸುಧರ್ಮಾ, ಮಂಡಿತ, ಮೌರ್ಯ ಪುತ್ರ, ಅಕಂಪಿತ,ಅಚಲಭ್ರಾತಾ,ಮೇತಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾಸ ಇವರೇ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ, ಕರ್ಮ, ಪುಣ್ಯ, ಪಾಪಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಹಾ ವೀರನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವರಿಗೂ ಇವನಿಗೂ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯವಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲ ಇವನ ಶಿಷ್ಯರಾದರು. ಅವರಿಗಾಗಿ ಮಹಾವೀರನು ಆರುಜೀವನಿಕಾಯ, ಪಂಚಮಹಾವ್ರತಗಳು, ಕರ್ಮವಾದ, ಆತ್ಮವಾದ, ಲೋಕವಾದ ಇವುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ

ಧರ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಈ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರವಚನವು ಆಚಾರಾಂಗಸೂತ್ರ (೨೨,೪೧,೦೨೮)ದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ. ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಂದಬಾಲಾ (ಆರ್ಯಾ ವಸುಮತಿ) ಎಂಬ ರಾಜಕುಮಾರಿಯೂ ವಿರಕ್ತಳಾಗಿ ಸಾಧ್ವಿಯಾದಳು. ಇವಳು ಚಂಪಾನಗರದ ರಾಜ ದಧಿವಾಹನನ ಮಗಳು. ಇವಳಲ್ಲದೆ ನೂರಾರು ಉಪಾಸಿಕೆಯರೂ ಉಪಾಸಕರೂ ಮಹಾವೀರನ ಆದೇಶವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಹನ್ನೊಂದುಮಂದಿ ವೇದಪಾರಂಗತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಯಾಜ್ಞಿಕರು ಪ್ರವ್ರಜಿತರಾಗಿ ಮಹಾವೀರನಿಂದ ಮುನಿದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದಮೇಲೆ ಅವರನ್ನು ಮಹಾವೀರನು ಗಣಧರರೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸತೊಡಗಿದನು. ಮಹಾವೀರನ ಸಂಘವು ಬೆಳೆಯಲು ಇವರೇ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಚಾರಕರಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಭೂತಿ(ಗೌತಮ್ಮ ಗೋಯಮ)ಮತ್ತು ಸುಧರ್ಮ (ಸುಹಮ್ಮ) ಇವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದವರು ಮಹಾವೀರನು ಬದುಕಿದ್ದಾಗಲೇ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಮಹಾವೀರನ ತರುವಾಯ ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದೃಢಪಡಿಸಿದವನು ಸುಧರ್ಮ.

ಅಂತೂ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾವೀರನ ಸಂಘವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಪಾಳೀಬೌದ್ಧಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ನಿರ್ಗ್ರಂಥ-ಜ್ಞಾತೃಪುತ್ರ (ನಿಗ್ಗಂಠ-ನಾತಪುತ್ತ)ನೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಿ ಅವನನ್ನು 'ಗಣಿ, ಗಣಾಚಾರ್ಯ, ಸಂಘಿ, ಚಿರಪ್ರವ್ರಜಿತ, ಸಾಧುಸಮ್ಮತ, ಯಶಸ್ವಿ, ತೀರ್ಥಂಕರ' ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ನಿಂತವರು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ೨೪೦೦೦ ಶ್ರಮಣರು, ೩೬೦೦೦ ಶ್ರಮಣಿಯರು, ೧,೫೯,೦೦೦

ಶ್ರಾವಕರು (ಉಪಾಸಕರು, ಗೃಹಸ್ಥರು), ೩,೧೮೦೦೦ ಉಪಾಸಿಕೆಯರು ಎಂದು ಔಪಪಾತಿಕಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

[೨]

ವರ್ಧಮಾನನು ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಪಡೆದು ಜಿನನೆನಿಸಿದಾಗ ಅವನಿಗೆ ೪೨ ವರ್ಷ ಪ್ರಾಯ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ತನ್ನ ಸಂಘವನ್ನು ರೂಢಿಸಿ, ವಿನಯವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಧರ್ಮವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿ ಪರಿವ್ರಾಜಕನಾಗಿ ಊರೂರು ಅಲೆದು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಧರ್ಮಬೋಧೆಮಾಡಿ ತನ್ನ ೭೨ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ಬಾಳಿನ ಕಡೆಯ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ (ವರ್ಷಾವಾಸ)ವನ್ನು ಕಳೆದದ್ದು ನಡುವಣ ಪಾವಾಪುರಿಯಲ್ಲಿ. ಆಗ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಂದು ರಾತ್ರಿ ಕಡೆಯ ಘಟಿಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿದ್ದಾಗ ಸ್ವಾತಿ ನಕ್ಷತ್ರದ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾವೀರನು ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಬಹುಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಂದಿಗೆ ಆರು ದಿನಗಳ ಉಪವಾಸವಿದ್ದಿತು. ಪರ್ಯಂಕಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಶಂಖದಂತೆ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಆತ್ಯಂತಿಕವಾಗಿ ಮುರಿದು ಸಿದ್ಧ-ಬುದ್ಧ-ಮುಕ್ತನಾದನು. ಆತ್ಮಸಂಯಮಯೋಗದ ಮೂರ್ತರೂಪದಂತಿದ್ದ ಮಹಾವೀರನು ಹೀಗೆ ಮರೆಯಾದನು.

ಗೌತಮಬುದ್ಧನಿಗೆ ಆನಂದನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ವರ್ಧಮಾನ-ಮಹಾವೀರನಿಗೆ ಗೌತಮಗಣಧರ. ಮಹಾವೀರನು ಪಾವಾನಗರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ತನ್ನ ಪ್ರಥಮಧರ್ಮೋಪದೇಶದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದ್ರಭೂತಿ-ಗೌತಮನು ಅವನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆತಳೆದು ಯತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಎಡೆಬಿಡದೆ ಮಹಾವೀರನ ಪರಿಚರ್ಯೆ ಮಾಡಿದನಾದರೂ ಅವನ ಧ್ಯಾನ ಫಲಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನನಂತರ ಪ್ರವ್ರಜಿತರಾಗಿ ಯೋಗಿಗಳಾದವರು ಆಗಲೇ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಅಗ್ರಗಣಧರನೆಂದು ಹೆಸರು ಹೊತ್ತ ಇವನು ಮಾತ್ರ ಸಿದ್ಧನಾಗದೆ ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ 'ಸಂಸಾರಿ' ಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದನು; ಅವನ ಘನಘಾತಿಕರ್ಮಗಳು ನಶಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಅರಿವು ಅವನಿಗೂ ಇದ್ದು ತುಂಬ ಖಿನ್ನನಾಗಿದ್ದನು. ಮಹಾವೀರನು ನಿರ್ವಾಣ ಮುಟ್ಟುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗೌತಮನ ದುಗುಡ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಮಹಾವೀರನು ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ಅವನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಸಾರದ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ, ಬೇಗನೇ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯುವಿಯೆಂದು ಆಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಇದರಿಂದ ಗೌತಮನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಗೌತಮನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಆತಂಕವೊದಗಿಸಿದ್ದುದು ಮಹಾವೀರನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವನು ತಳೆದಿದ್ದ ಅವ್ಯಾಜಮೋಹ. ಆನಂದನಿಗೂ ಬುದ್ಧನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಯೇ ಆಗಿದ್ದಿತಷ್ಟೆ. ಗುರುಭಕ್ತಿಯೂ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಬಲ್ಲದು. ಮಹಾವೀರನು ಈ ಸಂಗಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲೆತ್ನಿಸಿದನು. ಗೌತಮನಿಗೆ

ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶವೇ ಮಹಾವೀರನ ಚರಮಪ್ರವಚನ ಇದು. ಉತ್ತರಾಧ್ಯಯನ ಸೂತ್ರ (೧೦)ದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಉಳಿದಿದೆ.

ಮಹಾವೀರನು ನಿರ್ವಾಣ ಮುಟ್ಟುವಾಗ ಗೌತಮಗಣ ಧರನನ್ನು ಅವನೇ ನೆರೆಯ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕ್ಕೆಂದು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು. ಹಾಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಗೌತಮನು ಮಹಾವೀರನು ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಆಶ್ವಾಸನೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದನು. ಶಿಷ್ಯನು ಅದನ್ನು ಕಂಠಸ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗೌತಮನಿಗೆ ಮಹಾವೀರನ ನಿರ್ವಾಣದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಅವನು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದನು. ಆಗ ಶಿಷ್ಯನು ಮಹಾವೀರನ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಅವನ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದಾಗ ಗೌತಮನಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನ ದೊರಕಿತು. ಮಹಾವೀರನ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮುಗಿದನಂತರ ಗೌತಮನು ದೃಢಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ। ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನ ದಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗಿ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಮಹಾವೀರನ ಗಣಧರರಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದವರು ಇಬ್ಬರೇ : ಗೌತಮ ಮತ್ತು ಸುಧರ್ಮ. ಮಹಾವೀರನ ನಿರ್ವಾಣವಾದ ನಂತರ ಒಂದೇ ತಿಂಗಳು ಗೌತಮ ಬದುಕಿದ್ದನೆಂದೂ ಆ ಕಾಲ ವನ್ನೆಲ್ಲ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದನೆಂದೂ ಅನಶನವ್ರತದಿಂದ ತೀರಿಕೊಂಡನೆಂದೂ ಒಂದು ವಿವರ; ಮಹಾವೀರನಾದ ಮೇಲೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ಇವನು ಬದುಕಿದ್ದನೆಂದು ಇನ್ನೊಂದು ವಿವರ. ಆದರೆ ಮಹಾವೀರನ ನಂತರ ಸಂಘವನ್ನು ನಡೆಸಿದ

ಗಣಧರನು ಆರ್ಯ ಸುಧರ್ಮನೇ, ಗೌತಮನಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿರುವ ವಿವರ. ಕಲ್ಪಸೂತ್ರದ 'ಗಣಧರಸ್ಥವಿರಾವಳಿ'ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿವರ ಇದೇ. ಸುಧರ್ಮನು ಮಹಾವೀರನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವುದು ಸೂತ್ರಕೃತಾಂಗ, (೯-೧೧ ರಿಂದ ೨೯)ದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ.

[೩]

ಮಹಾವೀರನು ತೀರ್ಥಂಕರನಾಗಿ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಂಘವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರತಿಕೂಲಗಳು ಒದಗಿದುವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಳುಮಂದಿ ಅನ್ಯತೀರ್ಥಕರು ತುಂಬ ಅಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲೆಣಿಸಿದರು. ಜಮಾಲಿ, ಗೋಶಾಲಕ, ಆಷಾಢ, ಅಶ್ವಮಿತ್ರ, ಗಂಗ, ಗೊಷ್ಠಾಮಹಿಳ, ಚುಲುಎ ಈ ಏಳು ಮಂದಿಯನ್ನು ಜೈನಾಗಮ 'ಸತ್ತಎ ನಿಣ್ಹಗಾ ವದ್ಧಮಾಣಸ್ಸ' ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಜಮಾಲಿ ಮತ್ತು ಗೋಶಾಲಕ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರಮುಖರು.

ಜಮಾಲಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಆಗಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಭಗವತೀ ಸೂತ್ರ (೯.೩೩) ದರಲ್ಲಿ ಇವನ ವೃತ್ತಾಂತ ವಿವರವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಹಾವೀರನಿಗೂ ಇವನಿಗೂ ಇದ್ದ ಸಂಬಂಧದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಶ್ವೇತಾಂಬರ-ದಿಗಂಬರರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವೂ ಆಗಲೇ ಬಂದಿದೆಯಷ್ಟೆ. ವಿಶೇಷಾವಶ್ಯಕಸೂತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಜಮಾಲಿಯು ವರ್ಧಮಾನನ ಅಳಿಯ, ಭಾಗಿನೇಯನೂ ಹೌದು; ಅಕ್ಕನಮಗ, ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಂಡ

ಗ್ರಾಮದವನು. ಮಹಾವೀರನ ಧರ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ತಳೆದು ಅವನ ಸಂಘವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಅವನ ದೀಕ್ಷೆಯಾದದ್ದು ಮಹಾವೀರನಿಗೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಒದಗಿದನಂತರದ ಪ್ರಥಮಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಸಾಧ್ವಿಯಾಗಿ ಭಿಕ್ಷುಣೀ ಸಂಘವನ್ನು ಸೇರಿದಳಂತೆ.

ಮಹಾವೀರನ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಒಡಕು ತಂದವರಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೆಯವನೆಂಬ ಅಪಕೀರ್ತಿ ಇವನ ಪಾಲಿಗೆ ನಿಂತಿದೆ. ಮಹಾವೀರನು ಕೇವಲಿಯಾದ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಒಮ್ಮೆ ಜಮಾಲಿಯು ತನ್ನ ಐನೂರು ಮಂದಿ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಲು ಮಹಾವೀರನ ಅನುಮತಿ ಬೇಡಿದನಂತೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮಹಾವೀರನು ಮೌನವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಸಮ್ಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಜಮಾಲಿಯು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟು ನೆರೆದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಶ್ರಾವಸ್ತಿಯ ಕೋಷ್ಠಕ ವಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ತಂಗಿದ್ದಾಗ ಇವನಿಗೆ ಜ್ವರ ಹಿಡಿದು ಬೇನೆಯಿಂದ ನರಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆದು ತನಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ಜ್ವರದ ತಾಪವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ "ಹಾಸಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತೆ ?" "ಹಾಸಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತೆ ?" ಎಂದು ಚಟಪಟಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಶಿಷ್ಯ "ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದೆ" ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಜಮಾಲಿ "ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಸಿದ್ಧವಾದಂತಲ್ಲ. ಮಹಾವೀರನು ಹೇಳುವ 'ಕ್ರಿಯಮಣಕೃತ' ವಾದವು ತಪ್ಪು"

ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಅದರ ಅಂಗವಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕ್ರಿಯೆಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳು ಅನುಸ್ಯೂತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದೂ ನಡೆದರೆ ಕೆಲಸ ಸಾಗುವುದು; ಈ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಫಲಿತವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಕೆಲಸವಾಯಿತೆಂದರೆ ಹಲವಾರು ಕ್ರಿಯೆಗಳ ವಿಭಿನ್ನ ಫಲಗಳ ಸಮಷ್ಟಿ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತೆಂದರ್ಥ. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಕೆಲಸ ಆಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಫಲದ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಸನ್ನಾಹ ಆದಂತೆಯೇ. ಇದು 'ಕ್ರಿಯಮಾಣಕೃತ' ವಾದದ ಇಂಗಿತ. ಜಮಾಲಿಯು ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ 'ಬಹುರತವಾದ' ವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ, ತನ್ನ ಬೇನೆ ಗುಣಮುಖವಾದಾಗ ಮಹಾವೀರನನ್ನು ಕಾಣಲು ಚಂಪಾನಗರಿಗೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾವೀರನ ಮುಂದೆ ಬಂದು "ನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲ ಕಪಟಿಗಳು. ನಾನೇ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಹತ, ಜಿನ, ಕೇವಲಿ" ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಹೀಗೆ ಜಮಾಲಿಯು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಸಂಘದಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟುದು ಮಹಾವೀರನು ಕೇವಲಿಯಾದ ೧೫ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜಮಾಲಿಯ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಹೆಂಡತಿಯೂ (ಎಂದರೆ ವರ್ಧಮಾನನ ಮಗಳು) ಮಹಾವೀರನ ಸಂಘವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ೧೦೦೦ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ಸಾಧ್ವೀಸಂಘವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದಳೆಂದೂ ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಮಹಾವೀರನ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಮರಳಿದಳೆಂದೂ ಶ್ವೇತಾಂಬರ ಪಂಥದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೂ ಜಮಾಲಿಯಿಂದಾಗಿ ಮಹಾವೀರನ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕುಂಠಿತವಾಯಿತು; ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ತಲೆದೋರಿತು.

ಗೋಶಾಲಕನ ಪ್ರಸ್ತಾಪವೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದಿದೆ. ಮಕ್ಖಲಿ ಗೋಶಾಲನು ಅಜೀವಿಕ ಪಂಥದ ಪ್ರವರ್ತಕನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಗ್ನತಾಪಸಿಯಾದ ಇವನೂ ತೀರ್ಥಕ, ಗಣಾಚಾರ್ಯ,ಸಂಘಿ, ಯಶಸ್ವಿ, ಚಿರಪ್ರವ್ರಜಿತ, ಸಾಧುಸಮ್ಮತ. ಇವನ ವಾದ ನಿಯತಿವಾದವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮಹಾವೀರನು ಕೇವಲಿಯಾಗಲು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿರುವಾಗಲೇ ಗೋಶಾಲನು ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದನು. ಕೇವಲಿಯಾದ ಮರು ವರ್ಷ ಮಹಾವೀರನು ಕೊಲ್ಲಾಗ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಕಳೆದಾಗ ಗೋಶಾಲನು ಅವನ ಬಳಿ ಬಂದು ಶಿಷ್ಯನಾದನೆಂದು ಜೈನಗ್ರಂಥಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆರುವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇದ್ದರು. ಅನಂತರ ಗೋಶಾಲನು ಮಹಾವೀರನಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಅವನ ನಿಯತಿವಾದ ವನ್ನು ಮಹಾವೀರನ ಶಿಷ್ಯ ಶ್ರಾವಣ-ಕುಂಡಕೌಲಿಕನೆಂಬುವನು ಖಂಡಿಸಿದ್ದನು ; ಅಜೀವಿಕ ಪಂಥದವನಾದ ಸದ್ದಾಲಪುತ್ರನು ಗೋಶಾಲನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಹಾವೀರನ ಶಿಷ್ಯನಾದನು. ಗೋ-ಶಾಲನು ಬೇರ್ಪಟ್ಟನಂತರ ಆರುತಿಂಗಳು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡಿ ತೇಜೋಲೇಶ್ಯದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಮಹಾ ವೀರನಿಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿ ವಿಫಲ ನಾದನು. ತಾನೇ ಜಿನನೆಂದೂ ತೀರ್ಥಂಕರನೆಂದೂ ಕರೆದು ಕೊಂಡನು. ಇವನ ಮತ್ತು ಆಜೀವಿಕರ ಪಂಥವು ಮಹಾ-ವೀರನ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲವಾದ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಆದರೆ ಗೋಶಾಲನು ಮಹಾವೀರನ ನಿರ್ವಾ

ಐಕ್ಯೆ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷಗಳ ಮುಂಚೆಯೇ ತೀರಿಕೊಂಡನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ವಿರೋಧ ತಗ್ಗಿತು. ಗೋಶಾಲನು ಪ್ರಾಣಬಿಡುವ ಮುನ್ನ "ಮಹಾವೀರನೇ ನಿಜವಾದ ಜಿನ; ನಾನಲ್ಲ" ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡನಂತೆ.

೪. ಜಿನವಚನಪರಿಚಯ

[೧]

ಮಹಾವೀರನ ಮಾತು ಕತೆಗಳೆಲ್ಲ ನಡೆದದ್ದು ಅರ್ಧ ಮಾಗಧಿಯಲ್ಲಿ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವೈಶಾಲಿಯ ಕಡೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾಷೆ ಇದು. ಈ ಪ್ರಾಕೃತವನ್ನು 'ಆರ್ಷ' (ಋಷಿಗಳ ಭಾಷೆ) ಎಂದೂ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾವೀರನು ತನಗೆ ಪೂರ್ವ ದಲ್ಲೇ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿದ್ದ ಅರ್ಹದ್ದರ್ಶನದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಗಣಧರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದನು. ಈ ಹಳೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವು 'ಪೂರ್ವ' (ಪುವ್ವ) ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗ ಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾವೀರನು ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಚಾರಧಾರೆಯನ್ನು 'ಅಂಗ' ಗಳಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಜೈನಸಿದ್ಧಾಂತದ 'ಅಂಗ' ಗಳು ಹನ್ನೆ ರಡೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಮಹಾವೀರನ ಮಾತುಕತೆಗಳನ್ನು ಈ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಳ ವಡಿಸಿ ಹನ್ನೆರಡು 'ಉಪಾಂಗ' ಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದವನು ಅವನ ಗಣಧರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಆರ್ಯಸುಧರ್ಮ. ಈ ಅಂಗ-

ಉಪಾಂಗಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದು ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ವಾದ 'ಪೂರ್ವ' ವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಣಷ್ಟವಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾವೀರನ ಗಣಧರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಈ 'ಪೂರ್ವ' ವನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದನಂತೆ. ಈ ಸಾರಸ್ವತ ಜ್ಞಾನವು ಅವನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಆರು ತಲೆಮಾರುಗಳವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದ್ದಿತಂತೆ. ವೀರನಿರ್ವಾಣವಾಗಿ ಸುಮಾರು ೧೫೦ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಂದು ಮಗಧದಲ್ಲಿ ವೀರಕ್ಷಾಮವೊಂದು ಒದಗಿ ಶ್ರಾವಕಚರ್ಯೆ ದುಸ್ತರವೆನಿಸಲು ಉಳಿದ ಒಬ್ಬನೇ ಶ್ರುತಕೇವಲಿಯಾದ ಭದ್ರಬಾಹುಸ್ಥವಿರನು ಕನ್ನಡದೇಶದ ಕಡೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟನು. ಮಗಧದಲ್ಲೇ ನಿಂತ ಶ್ರಾವಕಸಂಘಕ್ಕೆ ನಾಯಕನಾದ ಸ್ಥೂಲಭದ್ರನಿಗೆ ಕೂಡ 'ಪೂರ್ವ' ಗಳ ಪರಿಚಯ ಇದ್ದಿತೆಂದೂ ಅವನ ನಂತರ ಈ 'ಪೂರ್ವ' ಗಳು ಬಳಕೆಯಿಂದ ಜಾರಿದವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೂ ಈ ಸ್ಥೂಲಭದ್ರನು ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಪಾಟಲಿಪುತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಧುಗಳ ಸಂಗೀತಿಯೊಂದನ್ನು ನೆರೆಸಿ ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದನೆಂದು ಶ್ವೇತಾಂಬರರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಳಿದಿದ್ದ 'ಪೂರ್ವ' ದ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದನಂತೆ. 'ದಿಟ್ಠಿವಾಯ' (ದೃಷ್ಟಿವಾದ) ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಈ ಅಂಗವು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ತಲೆಮಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಯಿತು. ವೀರನಿರ್ವಾಣವಾದ ಸುಮಾರು ೯೮೦ ವರ್ಷಗಳನಂತರ, ಎಂದರೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಬ್ದ ಐದನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸುಮಾರಿಗೆ,ದೇವರ್ಧಿ-ಕ್ಷಮಾಶ್ರಮಣನ

ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತಿನ ವಲ್ಲಭಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಗೀತಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದೇ ಅಂಗಗಳು ಉಳಿದಿದ್ದುವು. ಈ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು 'ಏಕಾದಶಾಂಗಶ್ರುತ' ವೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆಚಾರಾಂಗ (ಆಯಾರಂಗ), ಸೂತ್ರಕೃತಾಂಗ (ಸೂಯಗಡಂಗ), ಸ್ಥಾನಾಂಗ (ಠಾಣಂಗ), ಸಮವಾಯಾಂಗ (ಸಮವಾಯಂಗ), ಭಗವತೀ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿ (ವಿಯಾಹಪಣ್ಣತ್ತಿ) ಜ್ಞಾತೃಧರ್ಮಕಥಾಂಗ (ನಾಯಾಧಮ್ಮಕಹಾಓ) ಉಪಾಸಕದಶಾ (ಉವಾಸಗದಸಾಓ), ಅಂತಃಕೃದ್ದಶಾ (ಅಂತಗಡದಸಾಓ), ಅನುತ್ತರ ಉಪಪಾತಿಕದಶಾ (ಅಣುತ್ತರೋವವಾಇಯದಸಾಓ), ಪ್ರಶ್ನವ್ಯಾಕರಣ (ಪಣ್ಹಾವಾಗರಣಂ), ವಿಪಾಕಸೂತ್ರ (ವಿವಾಗಸೂಯಂ) ಇವು ಹನ್ನೊಂದು ಸೂತ್ರಾಂಗಗಳು. ಹನ್ನೆರಡನೆಯದಾದ ದೃಷ್ಟಿವಾದದಲ್ಲಿ ಪರಿಕರ್ಮಾಣಿ (ಪರಿಕಮ್ಮಂ), ಸೂತ್ರಾಣಿ (ಸುತ್ತಾಇ), ಪೂರ್ವಗತಂ (ಪುವ್ವಗಏ) ಅನುಯೋಗ ಮತ್ತು ಚೂಳಿಕಾ (ಚೂಲಿಯಾ) ಎಂಬ ಐದು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಪೂರ್ವಗತವೆಂಬ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪೂರ್ವಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದೃಷ್ಟಿವಾದವನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರಸೂರಿಯೆಂಬುವನು ಐವತ್ತು ಗಾಹೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಸಿದ್ಧಪಂಚಾಶಿಕಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಗಕ್ಕೂ ಒಂದು ಉಪಾಂಗವಿದೆ. ಔಪಪಾತಿಕ (ಉವವಾಇಯ), ರಾಜಪ್ರಶ್ನೀಯ (ರಾಯಪಸೇಣ

ಇಜ್ಜ), ಜೀವಾಜೀವಾಭಿಗಮ, ಜಂಬುದ್ವೀಪ ಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿ (ಜಂಬುದ್ದೀವಪಣ್ಣತ್ತಿ), ಪ್ರಜ್ಞಾಪನಾ (ಪಣ್ಣಾವಣಾ), ಸೂರ್ಯಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿ (ಸೂರಪಣ್ಣತ್ತಿ), ಚಂದ್ರಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿ (ಚಂದಪಣ್ಣತ್ತಿ), ನಿರಯಾವಳೀ, ಕಲ್ಪಾವತಂಸಿಕಾ (ಕಪ್ಪಾವದಂಸಿಆಓ), ಪುಷ್ಪಿಕಾ (ಪುಪ್ಫಿಆಓ), ಪುಷ್ಪಚೂಳಿಕಾ (ಪುಪ್ಪಚೂಲಿಆಓ), ಮತ್ತು ವೃಷ್ಣಿದಶಾ (ವಣ್ಹಿದಸಾಓ) ಇವು ಉಪಾಂಗಗಳು. ಇವಲ್ಲದೆ ಹತ್ತು ಪ್ರಕೀರ್ಣ (ಪಇಣ್ಣ) ಗಳೂ, ಆರು ಛೇದ (ಛೇಯ) ಸೂತ್ರಗಳೂ, ನಾಲ್ಕು ಮೂಲಸೂತ್ರಗಳೂ, ನಂದಿಸೂತ್ರ ಮತ್ತು ಅನುಯೋಗದ್ವಾರ (ಅಣುಓಗದಾರ) ವೂ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ಮೂಲಸೂತ್ರಗಳು ಉತ್ತರಾಧ್ಯಯನ (ಉತ್ತರಜ್ಝಾಯ), ಆವಶ್ಯಕ (ಆವಸ್ಸಯ), ದಶವೈಕಾಲಿಕ (ದಸವೆಯಾಲಿಯ) ಮತ್ತು ಪಿಂಡನಿರ್ಯುಕ್ತಿ (ಪಿಂಡನಿಜ್ಜುತ್ತಿ) ಇವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಇವೆಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಧಮಾಗಧಿ ಪ್ರಾಕೃತದಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಚೀನನಿರ್ಯುಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಜೈನಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾದುವು. ಕ್ರಿಸ್ತಾಬ್ದ ಏಳೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನಗಳ ಸುಮಾರಿಗೆ ಜೈನಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

[೨]

ಮಹಾವೀರನು ಆತ್ಮವಾದಿ, ಲೋಕವಾದಿ, ಕ್ರಿಯಾವಾದಿ. ಈ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಾರೋದ್ಧಾರವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಜೈನಧರ್ಮ ನಿತ್ಯವ್ಯವಹಾರದ ಅಗತ್ಯ

ವನ್ನು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ; ಮಹಾವೀರನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರ ಸತ್ತ್ವವನ್ನು ಉರ್ಜಿತಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಹಾವೀರನು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತುಗಳ ಅರ್ಧ ಮಾಗಧಿ ಮೂಲಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಮಾನವಜನ್ಮ

ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ತುಂಬ ದುರ್ಲಭವಾದುವು ನಾಲ್ಕು–ಮನುಷ್ಯತ್ವ, ಶ್ರುತಿ (ಸದ್ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೇಳುವುದು), ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಸಂಯಮದಲ್ಲಿ ವೀರ್ಯ.[1] ಒಂದುವೇಳೆ ಮನುಷ್ಯನ ರೂಪ ದೊರೆತರೂ ಧರ್ಮದ ಶ್ರವಣ ದುರ್ಲಭ; ಹಾಗೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೇಳಿದವರು ತಪಸ್ಸು, ಕ್ಷಾಂತಿ, ಅಹಿಂಸೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.[2] ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೇಳಿದವರು ಕೂಡ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನಿಡುವುದು ಕಷ್ಟ; ಅನೇಕರು ನ್ಯಾಯವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ನಡೆಯದೆ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಾರೆ.[3] ಶ್ರವಣ, ಶ್ರದ್ಧೆ ಎರಡೂ ದೊರೆತಿದ್ದರೂ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಸಂಯಮಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಪರಾಕ್ರಮ (ವೀರ್ಯ) ದುರ್ಲಭವಾದುದು. ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿದ್ದರೂ ಧರ್ಮ ರುಚಿಸಿದರೂ ಹಲವರು ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ.[4] ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದನಂತರ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದವನು ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮನನ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ವೀರ್ಯದಿಂದ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ, ತನಗೆ ಸಂಚಿತವಾಗಿ ಬಂದ ಕರ್ಮದ ಧೂಳನ್ನು ಹಾರಿಸುತ್ತಾನೆ.[5]

ಆತ್ಮಜಯ

ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಗೆಲುವುದಕ್ಕಿಂತ, ತನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ತಾನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡರೆ ಅದೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜಯ. [1] ಹೊರಗಿನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಮಾಡುವುದೇನು? ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ತಾನೇ ಕಾದಾಡಿ ಗೆದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ಸುಖವುಂಟು. [2] ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಬಿಗಿಹಿಡಿಯುವುದು ಕಷ್ಟ; ಇದನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ತನ್ನನ್ನು ದಮನಮಾಡಿಕೊಂಡವನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. [3] ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮವೊಂದೇ ದುರ್ಜಯವಾದ ಶತ್ರು; ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು (ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ಮೂಗು, ನಾಲಿಗೆ, ಚರ್ಮ), ನಾಲ್ಕು ಕಷಾಯಗಳನ್ನು (ಕೋಪ, ದಂಭ, ಮೋಸ, ಆಸೆ) ಗೆಲುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅವುಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ನಾನು ಮುನಿಯಾಗಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. [4] ಒಂದನ್ನು ಗೆದ್ದರೆ ಐವರನ್ನು ಗೆದ್ದಂತೆ; ಐವರನ್ನು ಗೆದ್ದರೆ ಹತ್ತು ಮಂದಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದಂತೆ. ಹತ್ತುಮಂದಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದರೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಗೆದ್ದಂತೆ. [5] ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಉಪಶಮದಿಂದ ಗೆಲ್ಲಬೇಕು; ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಮಾರ್ದವದಿಂದ ಗೆಲ್ಲಬೇಕು; ಮೋಸವನ್ನು ಋಜುಭಾವದಿಂದ ಗೆಲ್ಲಬೇಕು; ಆಶೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಗೆಲ್ಲಬೇಕು. [6] ತನಗೆ ತಾನೇ ವೈತರಣೀ ನದಿ, ಕೂಟಶಾಲ್ಮಲೀ ವೃಕ್ಷ, ಕಾಮಧೇನು, ನಂದನವನ. [7] ಎಲೆ ಮನುಷ್ಯ, ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಮಿತ್ರ; ಹೊರಗಿನ ಯಾವ ಮಿತ್ರನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೀಯೋ? ನಿನ್ನನ್ನು ನೀನೇ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಎಲ್ಲ ದುಃಖಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗುತ್ತಿ. [8]

ಧರ್ಮದ್ವೀಪ

ಮುಪ್ಪುಸಾವುಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಮುಳುಗುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಧರ್ಮವೇ ದ್ವೀಪ, ಅದೇ ಆಸರೆ, ಅದೇಗತಿ, ಅದೇ ಉತ್ತಮವಾದ ಊರುಗೋಲು. [1] ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಇರುವ ನೀರಿನ ನಡುವೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಈ ದ್ವೀಪವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಎಂಥ ದೊಡ್ಡ ನೀರಿನ ಅಬ್ಬರವಾಗಲೀ ಮುಟ್ಟದು. [2] ಲೋಕದ ಮೇಲಿದ್ದು ಏರಲು ಅಸದಳವಾದ ಈ ಸ್ಥಳವೇ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಆವಾಸ. ಅದನ್ನು ಪಡೆದವರು ಶೋಕಪಡುವುದಿಲ್ಲ, ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. [3] ಇದನ್ನು ನಿರ್ವಾಣ ವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಬಾಧವೂ ಇರದು. ಲೋಕದ ಮೇಲುಗಡೆ ಇರುವ ಇದೇ ಸಿದ್ಧಿ. ಮಹರ್ಷಿಗಳಾದವರು ಕ್ಷೇಮವಾದ, ಮಂಗಳವಾದ, ಅನಾಬಾಧವಾದ ಇದನ್ನು ಅರಸು ತ್ತಾರೆ. [4] ಈ ಧ್ರುವವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪು-ಸಾವುಗಳಿಲ್ಲ, ಬೇನೆ-ಬವಣೆಗಳಿಲ್ಲ. [5] ಮಂಗಳಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಧರ್ಮವೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ವಾದುದು ; ಅಹಿಂಸೆ, ಸಂಯಮ, ತಪಸ್ಸು ಇವೇ ಧರ್ಮವೆನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು. ಯಾರ ಮನಸ್ಸು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿರು ವುದೋ ಅವರನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಕೂಡ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. [6]

ಜಿನಚರ್ಯೆ

ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನೂ ಕಡಿದು, ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಅವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಗೆದ್ದು ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ [1] ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಗಳು ತೀವ್ರವಾದುವು ; ಸ್ನೇಹಪಾಶವೆಂಬುದು ಭಯಂಕರ ;

ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಡಿದು ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. [2] ಬಾಳಿನ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹೃದಯದಿಂದ ಬೇರುಸಹಿತ ಕಿತ್ತು, ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇನೆ; ಆ ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿಷವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಇನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. [3] ಬದುಕಿನ ಬಯಕೆಯೇ ಆ ಬಳ್ಳಿ; ಅದು ಭಯಾನಕವಾದುದು, ಅದರ ಫಲ ಭಯಂಕರವಾದುದು; ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇನೆ. [4] ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವಭಾವ ಹಿಡಿಯುವುದು; ಹಿಡಿಯುವುದು ಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ರಾಗದ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ; ಹಿಡಿಯುವುದು ಅಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ದ್ವೇಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ಸಮವಾಗಿ ಕಾಣುವವನು ವೀತರಾಗ. [5] ಮನುಷ್ಯತ್ವವು ಸಾರವಿಲ್ಲದುದು, ರೋಗರುಜಿನೆಗಳ ಮನೆ, ಮುಪ್ಪುಸಾವುಗಳ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು. ಇಂಥ ಮನುಷ್ಯತ್ವದಿಂದ ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ನಾವು ಸಂತೋಷಪಡುವುದಿಲ್ಲ. [6] ದುರ್ನಿಬೋಧವಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸುವ್ರತರಾದ ಜನರು ಹಿಂದೆ ಇದ್ದರು, ಮುಂದೆಯೂ ಬರುವರು. [7] ಮೈಮೇಲೆ ಧೂಳು ಮುಸುಕಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿಯು ರೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಬಡಿದು ಧೂಳನ್ನು ಹಾರಿಸುವಂತೆ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾದವರು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. [8] ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಭಾವವಿದ್ದರೆ ಅವನು ಶ್ರಮಣ; ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ ನಡೆಸಿದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ; ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮುನಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ; ತಪಸ್ಸು ನಡೆಸಿದರೆ ಅವನು ತಾಪಸಿ. [9] ಐದೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡ ಧೀರರು ನಿರ್ಗ್ರಂಥರು (ಎಲ್ಲ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟವರು), ಋಜುದರ್ಶಿಗಳು. [10]

ಅಹಿಂಸೆ

ಮಹಾವೀರನು ಹೇಳಿದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಹಿಂಸೆಯೇ ಮೊದಲನೆಯದು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಯಮದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಹಿಂಸೆ. [1] ಯಾರನ್ನೂ ಯಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂಸಿಸಬಾರದು; ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಭಾವವಿರುವುದು ಅಹಿಂಸೆ. ಇದೇ ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಉಪದೇಶದ ಸಾರ. [2] ಮೇಲೆ ಆಗಲೀ ಕೆಳಗೆ ಆಗಲೀ, ಓಡಾಡುವ ಅಥವಾ ಒಂದೆಡೆ ನಿಂತಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗಲಿ, ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ವೈರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಇರುವುದನ್ನು ನಿರ್ವಾಣವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. [3] ನೀವು ಹೆದರಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು (ಅಭಯವನ್ನು) ಬಯಸುವಂತೆಯೇ, ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ನೀವು ಹೆದರಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು (ಅಭಯವನ್ನು) ಉಂಟುಮಾಡಬೇಕು. ಅನಿತ್ಯವಾದ ಜೀವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದೇಕೆ?[4] ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರಿಗೆ ಸಮಭಾವನೆ ಇರುವುದೋ ಅವನದ್ದೇ ಸಾಮಾಯಿಕವ್ರತ ಎಂದು ಕೇವಲಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. [5] ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುವಂಥ ಕೆಟ್ಟಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಬಾರದು; ಸತ್ಯವಾದರೂ ಒರಟಾಗಿ, ಪರುಷವಾಗಿ ನುಡಿಯಬಾರದು; ಅದರಿಂದ ಪಾಪ ಒದಗುತ್ತದೆ. [6] ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಕೆಟ್ಟಮಾತನ್ನಾಡಿದರೂ ನಾವು ಸಿಟ್ಟಾಗಬಾರದು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುದಿಯಬಾರದು; ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಸುಮ್ಮನೆ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. [7] ಮೊದಲು ಜ್ಞಾನ,

ಅನಂತರ ದಯೆ-ಇದೇ ಎಲ್ಲ ಸಂಯಮಿಗಳ ಕ್ರಮ ಜ್ಞಾನ ವಿಲ್ಲದವನು ಏನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ? ಇದು ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಇದು ಪಾಪ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಹೇಗೆ ? [8] ಯಾವ ಜೀವಿಯನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಲಿಚ್ಛಿಸಬಾರದು. [9] ಬೇರೆಯವರಿಗೆಕಷ್ಟಕೊಡಬಾರದು. [10] ಯಾರೊಡನೆಯೂ ವಿರೋಧಮಾಡಬಾರದು. [11] ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಬೆಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. [12] ಇದೇ ಧ್ರುವವಾದ, ನಿತ್ಯವಾದ, ಶಾಶ್ವತವಾದ ಧರ್ಮ. [13]

ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ

ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಹಳಿಯಬಾರದು ; ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ತಾನು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ ಪಡೆದೆನೆಂದಾಗಲೀ, ಜಾತಿಯಿಂದ ಉತ್ತಮನೆಂದಾಗಲೀ, ತನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚಿನದೆಂದಾಗಲೀ ಹೆಮ್ಮೆಪಡಬಾರದು. [1] ಮೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಕೊಕ್ಕರೆ ಬಂದಂತೆ, ಕೊಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಮೊಟ್ಟೆಬಂದಂತೆ ಮೋಹದಿಂದ ತೃಷ್ಣೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ,ತೃಷ್ಣೆಯಿಂದ ಮೋಹ ಒದಗುತ್ತದೆ. [2] ಸುಖಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವೆಂದರೆ ಗುರುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಹಿರಿಯರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸುವುದು, ಮೂಢಜನರನ್ನು ದೂರ ಇಟ್ಟಿರುವುದು, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಇರುವುದು, ಸೂತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮನನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಧೃತಿ. [3] ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ಕರ್ಮವನ್ನು ಕ್ಷಯಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುವವರು ಮೂಢರು; ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಅಕರ್ಮದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಕರ್ಮವನ್ನು ಕ್ಷಯಿಸುತ್ತಾರೆ. [4] ಯತಿಯ ಬದುಕು ಕಪೋತದಂತೆ; ಅವನ ಕೇಶಲುಂಚನ ದಾರುಣವಾದದ್ದು ; ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು ಕಠಿಣ. ಮಹಾತ್ಮರಾದವರು

ಮಾತ್ರ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. 5 ಲೋಕದ ಜನ ನದಿಯ ನೀರಿನಂತೆ (ಅನುಸ್ರೋತವಾಗಿ) ಹೋಗಿ ಸುಖಪಡುವವರು; ಆದರೆ ಸಾಧುಗಳು ಸಂಯಮದಿಂದ ಆ ನೀರಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ (ಪ್ರತಿಸ್ರೋತವಾಗಿ) ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅನುಸ್ರೋತವಾದುದು ಸಂಸಾರ; ಪ್ರತಿಸ್ರೋತವು ಅದರ ಉತ್ತಾರ. 6 ತಾನು-ತನ್ನ ದೆಂಬುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನಿಃಸಂಗನಾಗಿದ್ದು ತ್ಯಕ್ತಗಾರವನಾಗಿ, ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಗಳಾದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಭಾವ ದಿಂದಿರಬೇಕು. 7 ಲಾಭ-ನಷ್ಟ, ಸುಖ-ದುಃಖ, ಬದುಕು-ಸಾವು, ನಿಂದೆ–ಪ್ರಶಂಸೆ, ಮಾನ-ಅಪಮಾನ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮ ನಾಗಿರಬೇಕು. 8 ಗಾರವಗಳನ್ನು (ಋದ್ಧಿ, ರಸ, ಸುಖದಗರ್ವ) ಕಷಾಯಗಳನ್ನು (ಕ್ರೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯಾ, ಲಾಭ), ದಂಡವನ್ನು (ಮನಸ್ಸು, ದೇಹ, ಮಾತು, ಇವುಗಳ ದುಷ್ಪ್ರವೃತ್ತಿ) ಶಲ್ಯವನ್ನು (ಮಾಯಾ, ನಿದಾನ, ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ) ಮತ್ತು ಭಯ ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹರ್ಷ-ಶೋಕಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾಗಿ, ಫಲದ ಕಾಮನೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಯಾವ ಬಂಧನಕ್ಕೂ ಸಿಲುಕದೆ ಇರಬೇಕು. 9 ದಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಯದಾನ ದೊಡ್ಡದು; ಧ್ಯಾನ ಗಳಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನ, ಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲಿಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ತರುವ ಜ್ಞಾನ, ಲೇಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲಲೇಶ್ಯ ದೊಡ್ಡವು. 10

ಪರಿಶಿಷ್ಟ

ಮಹಾವೀರನ ಮಾತುಗಳು

(ಜಿನವಚನಪರಿಚಯ–ಮೂಲದಲ್ಲಿ)

ಮಾನವ ಜನ್ಮ

1. ಚತ್ತಾರಿ ಪರಮಂಗಾಣಿದುಲ್ಲಹಾಣೀಹ ಜಂತುಣೋ ।
ಮಾಣುಸತ್ತಂ, ಸುಈ, ಸದ್ಧಾ, ಸಂಜಮಮ್ಮಿ
ಯ ವೀರಿಯಂ ॥

2. ಮಾಣುಸ್ಸಂ ವಿಗ್ಗಹಂ ಲದ್ಧುಂ ಸುಈ
ಧಮ್ಮಸ್ಸ ದುಲ್ಲಹಾ ।
ಜಂ ಸೋಚ್ಚಾ ಪಡಿವಜ್ಜಂತಿ, ತವಂ
ಖಂತಿಮಹಿಂಸಯಂ ॥

3. ಆಹಚ್ಚ ಸವಣಂ ಲದ್ಧುಂ ಸದ್ಧಾ ಪರಮ ದುಲ್ಲಹಾ ।
ಸೋಚ್ಚಾ ನೇಆಉಯಂ ಮಗ್ಗಂ
ಬಹವೇ ಪರಿಭಸ್ಸಈ ॥

4. ಸುಇಂ ಯ ಲದ್ಧುಂ ಸದ್ಧಂ ಯ ವೀರಿಯಂ
ಪುಣ ದುಲ್ಲಹಂ ।
ಬಹವೇ ರೋಯಮಾಣಾನಿ ನೋ ಯ ಣಂ
ಪಡಿವಜ್ಜಏ ॥

5. ಮಾಣುಸತ್ತಮ್ಮಿ ಆಯಾಓ, ಜೋ ಧಮ್ಮಂ
ಸೋಚ್ಚ ಸದ್ಧಹೇ !

ತವಸ್ಸೀ ವೀರಿಯಂ ಲದ್ಧುಂ ಸಂವುಡೇ

ನಿದ್ಧುಣೇ ರಯಂ ||

(ಉತ್ತರಾಧ್ಯಾಯನ-೩)

ಆತ್ಮಜಯ

1. ಜೋ ಸಹಸ್ಸಂ ಸಹಸ್ಸಾಣಂ ಸಂಗಾಮೇ

ದುಜ್ಜಏ ಜಿಏ |

ಏಗಂ ಜಿಣೇಜ್ಜ ಅಪ್ಪಾಣಂ ಏಸ ಸೇ

ಪರಮೋ ಜಓ ||

2. ಅಪ್ಪಾಣಮೇವ ಜುಜ್ಝಾಹಿ ಕಿಂ ತೇ

ಜುಜ್ಝೇಣ ಬುಜ್ಝಓ |

ಅಪ್ಪಾಣಮೇವಮಪ್ಪಾಣಂ ಜಇತ್ತಾ ಸುಹಮೇಹಏ ||

3. ಅಪ್ಪಾ ಚೇವ ದಮೇತವ್ವೋ ಅಪ್ಪಾ ಹು

ಖಲು ದುದ್ದಮೋ !

ಅಪ್ಪಾದಂತೋ ಸುಹೀ ಹೋಇ ಅಸ್ಸಿಂ

ಲೋಏ ಪರತ್ಥಯ ||

4. ಏಗಪ್ಪಾ ಅಜಿಏ ಸತ್ತೂ ಕಸಾಯಾ ಇಂದಿಯಾಣಿ ಯ !

ತೇ ಜಿಣಿತ್ತುಂ ಜಹಾನಾಯಂ ವಿಹರಾಮಿ

ಅಹಂ ಮುಣೀ ||

5. ಏಗೇ ಜಿಏ ಜಿಯಾ ಪಂಚ ಪಂಚ ಜಿಏ ಜಿಯಾ ದಸ |

ದಸಹಾವು ಜಿಣಿತ್ತಾ ಣಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತೂ ಜಿಣಾಮಹಂ ||

(ಉತ್ತರಾಧ್ಯಯನ-೯,೩,೨೩)

6. ಉವಸಮೇಣ ಹಣೇ ಕೋಹಂ ಮಾಣಂ
ಮದ್ದವಯಾ ಜಿಣೆ ।
ಮಾಯಂ ಚ'ಜ್ಜವಭಾವೇಣ ಲೋಭಂ
ಸಂತೋಸಓ ಜಿಣೆ ॥
(ದಶವೈಕಾಲಿಕ-೮)

7. ಅಪ್ಪಾ ನಈ ವೇತರಣೀ ಅಪ್ಪಾ ಮೇ ಕೂಡಸಾಮಲೀ ।
ಅಪ್ಪಾ ಕಾಮದುಹಾ ಧೇಣೂ, ಅಪ್ಪಾ ಮೇ
ನಂದಣಂ ವಣಂ ॥
(ಉತ್ತರಾಧ್ಯಯನ-೨೦)

8. ಪುರಿಸಾ ತುಮಮೇವ ತುಮಂ ಮಿತ್ತಂ ಕಿಂ ಬಾಹಿಯಾ।
ಮಿತ್ತಮಿಚ್ಛಸೀ ಪುರಿಸಾ ಅತ್ತಾಣಮೇವ ।
ಅಭಿನಿಗಿಜ್ಝ ಏವಂ ದುಕ್ಖಾ ಪಮೋಕ್ಖಸಿ ॥
(ಆವಶ್ಯಕ-೩)

ಧರ್ಮದ್ವೀಪ

1. ಜರಾಮರಣವೇಗೇಣ ಬುಜ್ಝಮಾಣಾಣ ಪಾಣಿಣಂ।
ಧಮ್ಮೊ ದೀವೋ ಪಇಟ್ಠಾ ಯ ಗಈ ಸರಣಮುತ್ತಮಂ॥
2. ಅತ್ಥಿ ಏಗೋ ಮಹಾದೀವೋ ವಾರಿಮಜ್ಝೆ ಮಹಾಲಓ।
ಮಹಾ ಉದಗವೇಗಸ್ಸ ಗಈ ತತ್ಥ ನ ವಿಜ್ಜಇ ॥
೩. ತಂ ಠಾಣಂ ಸಾಸಯಂವಾಸಂ ಲೋಗಗ್ಗಮ್ಮಿ
ದುರಾರುಹಂ ।

ಜಂ ಸಂಪತ್ತಾ ನ ಸೋಯಂತಿ
ಭವೋಹಂತಕರಾ ಮುಣೀ॥

4. ನಿವ್ವಾಣಂತಿ ಅಬಾಹಂತಿ ಸಿದ್ಧೀ ಲೋಗಗ್ಗಮೇವ ಯ।
ಖೇಮಂ ಸಿವಂ ಅಣಾಬಾಹಂ ಜಂ ಚರಂತಿ
ಮಹೇಸಿಣೋ ॥

5. ಅತ್ಥಿ ಏಗಂ ಧುವಂ ಠಾಣಂ ಲೋಗಗ್ಗಮ್ಮಿ
ದುರಾರುಹಂ।

ಜತ್ಥ ನತ್ಥಿ ಜರಾಮಚ್ಚೂ ಬಾಹಿಣೋ
ವೇಯಣಾ ತಹಾ ॥

9. ಧಮ್ಮೋ ಮಂಗಲಮುಕ್ಕಿಟ್ಠಂ ಅಹಿಂಸಾ
ಸಂಜಮೋ ತವೋ।

ದೇವಾ ವಿ ತಂ ನಮಸ್ಸಂತಿ ಜಸ್ಸ ಧಮ್ಮೆ
ಸಯಾ ಮಣೋ ॥

(ದಶವೈಕಾಲಿಕ-೧)

ಜಿನಚರ್ಯೆ

1. ತೇ ಪಾಸೇ ಸವ್ವಸೋ ಛಿತ್ತಾ ನಿಹಂತೂಣ ಉವಾಯಓ।
ಮುಕ್ಕಪಾಸೋ ಲಹುಬ್ಭೂಓ ವಿಹರಾಮಿ
ಅಹಂ ಮುಣೀ ॥

2. ರಾಗಾದೋಸಾದಓ ತಿವ್ವಾ ನೇಹಪಾಸಾ ಭಯಂಕರಾ।
ತೇ ಛಿಂಧಿತ್ತಾ ಜಹಾನಾಯಂ ವಿಹರಾಮಿ ಜಹಕ್ಕಮಂ ॥

3. ತಂ ಲಯಂ ಸವ್ವಸೋ ಛಿತ್ತಾ ಉದ್ಧರಿತ್ತಾ
ಸಮೂಲಿಯಂ ।
ವಿಹರಾಮಿ ಜಹಾನಾಯಂ ಮುಕ್ಕೋಮಿ ವಿಸಭಕ್ಖಣಂ॥

4. ಭವತಣ್ಹಾ ಲಯಾ ವುತ್ತಾ ಭೀಮಾ
ಭೀಮಫಲೋದಯಾ !
ತಮುಚ್ಛಿತ್ತು ಜಹಾನಾಯಂ ವಿಹರಾಮಿ
ಮಹಾಮುಣೀ ॥

5. ಮಣಸ್ಸ ಭಾವಂ ಗಹಣಂ ವಯಂತಿ ।
ತಂ ರಾಗಹೇಉಂ ತು ಮಣುನ್ನಮಾಹು ।
ತಂ ದೋಸಹೇಉಂ ತು ಮಣುನ್ನಮಾಹು ।
ಸಮೋ ಯ ಜೋ ತೇಸು ಸ ವೀಯರಾಗೋ ॥

6. ಮಾಣುಸತ್ತೇ ಅಸಾರಮ್ಮಿ ವಾಹಿರೋಗಾಣ ಆಲಏ।
ಜರಾಮರಣಘತ್ಥಮ್ಮಿ ಖಣಂ ಪಿ ನ ರಮಾಮಹಂ॥
(ಉತ್ತರಾಧ್ಯಯನ-೨೩, ೧೯,೩೨)

7. ಅಭವಿಂಸು ಪುರಾ ಧೀರಾ ಆಗಮಿಸ್ಸಾ ವಿ ಸುವ್ವಯಾ ।
ದುನ್ನಿಬೋಹಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಂತಂ ಪಾಉಕರಾ ತಿಣ್ಣೇ॥

8. ಸಉಣೀ ಜಹ ಪಂಸುಗುಂಡಿಯಾ
ವಿಹುಣಿಯ ಧಂಸಯಈ ಸಿಯಂ ರಯಂ ।
ಏವಂ ದವಿಓಹಾಣವಂ ಕಮ್ಮಂ
ಖವಇ ತವಸ್ಸೀ ಮಾಹಣೇ ॥
(ಸೂತ್ರ ಕೃತಾಂಗ-೧)

9. ಸಮಯಾಏ ಸಮಣೋ ಹೋಇ
ಬಂಭಚೇರೇಣ ಬಂಭಣೋ ।
ನಾಣೇಣ ಯ ಮುಣೀ ಹೋಇ ತವೇಣಂ
ಹೋಇ ತಾ ವಸೋ ॥
(ಉತ್ತರಾಧ್ಯಯನ-೨೫)

10. ಪಂಚನಿಗ್ಗಹಣಾ ಧೀರಾ ನಿಗ್ಗಂಥಾ ಉಜ್ಜುದಂಸಿಣೊ ॥
(ದಶವೈಕಾಲಿಕ-೩)

ಅಹಿಂಸೆ

1. ತತ್ಥಿಮಂ ಪಢಮಂ ಠಾಣಂ ಮಹಾವೀರೇಣ
ದೇಸಿಯಂ ।
ಅಹಿಂಸಾ ನಿಉಣಾ ದಿಟ್ಠಾ ಸವ್ವ ಭೂಏಸು ಸಂಜಮೋ॥
(ದಶವೈಕಾಲಿಕ-೬)

2. ಏಯಂ ಖು ಣಾಣಿಣೋ ಸಾರಂ ಜಂ ನ
ಹಿಂಸಇ ಕಿಂಚಣ!
ಅಹಿಂಸಾ ಸಮಯಂ ಚೇವ ಏಯಾವಂತಂ ವಿಯಾಣಿಯಾ ॥

3. ಉಡ್ಢಂ ಆಹೇ ಯ ತಿರಿಯಂ ಜೇ ಕೇಇ ತಸಥಾವರಾ ।
ಸವ್ವತ್ಥವಿರಇಂವಿಜ್ಜಾ ಸಂತಿ ನಿವ್ವಾಣಮಾಹಿಯಂ ॥

4. ಅಭಓ ಪತ್ಥಿವಾ ತುಬ್ಭಂ ಅಭಯದಾಯಾ
ಭವಾಹಿ ಯ ।
ಅಣಿಚ್ಚೆ ಜೀವಲೋಗಮ್ಮಿ ಕಿಂ ಹಿಂಸಾಏ ಪಸಜ್ಜಸಿ ॥
(ಉತ್ತರಾಧ್ಯಯನ-೧೮)

5. ಜೋ ಸಮೋ ಸವ್ವಭೂಏಸು ತಸೇಸು
ಥಾವರೇಸು ಯಂ ।

ತಸ್ಸ ಸಾಮಾಇಯಂ ಹೋಇ ಇಹ ಕೇವಲೀಭಾಸಿಯಂ||

(ಅನುಯೋಗದ್ವಾರ)

6. ತಹೇವ ಪರುಸಾ ಭಾಸಾ ಗುರುಭೂಓವಘಾ ಇಣಿ।
ಸಚ್ಚಾ ವಿ ಸಾ ನ ವತ್ತವ್ವಾ ಜಓ ಪಾವಸ್ಸ ಆಗವೋ||

(ದಶವೈಕಾಲಿಕ-೭)

7. ಹಮ್ಮಮಾಣೋ ನ ಕುಪ್ಪೇಜ್ಜ ವುಚ್ಚಮಾಣೋ
ನ ಸಂಜಲೇ।
ಸುಮಣೋ ಅಹಿಯಾಸೇಜ್ಜಾ ನ ಯ
ಕೋಲಾಹಲಂ ಕರೇ||

(ಸೂತ್ರಕೃತಾಂಗ-೧)

8. ಪಢಮಂ ನಾಣಂ ತಓ ದಯಾ ಏವಂ
ಚಿಟ್ಠಇ ಸಂಜವೊ।
ಅನ್ನಾಣೀ ಕಿಂ ಕಾಹೀ ಕಿಂ ವಾ ನಾಹೀ ಸೇಯಪಾವಗಂ||

(ದಶವೈಕಾಲಿಕ-೪)

9. ನಾಇ ವಾಎಜ್ಜ ಕಂಚಣಂ।
10. ನ ಯ ವಿತ್ತಾಸಏ ವರಂ||

(ಉತ್ತರಾಧ್ಯಯನ-೨)

11. ನ ವಿರುಜ್ಝೆಜ್ಜ ಕೇಣಇ। (ಸೂತ್ರಕೃತಾಂಗ-೧)
12. ಮೆತ್ತಿಂ ಭೂಏಸು ಕಪ್ಪಏ। (ಉತ್ತರಾಧ್ಯಯನ-೯)
13. ಏಸ ಧಮ್ಮೇ ಧುವೇ ನೀಇಏ ಸಾಸಏ।

(ಸೂತ್ರಕೃತಾಂಗ-೨)

ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ

1. ನ ಬಾಹಿರಂ ಪರಿಭವೇ ಅತ್ತಾಣಂ ನ ಸಮುಕ್ಕಸೇ।
ಸೂಯಲಾಭೇ ನ ಮಜ್ಜೇಜ್ಜಾ ಜಚ್ಚಾ
ತವಸಿ ವುದ್ಧಿಯೆ ॥
(ದಶವೈಕಾಲಿಕ-೮)

2. ಜಹಾ ಯ ಅಂಡಪ್ಪಭವಾ ಬಲಾಗಾ
ಅಂಡಂಬ ಲಾಗಪ್ಪಭವಂ ಜಹಾ ಯ ।
ಏಮೇವ ಮೋಹಾಯಯಣಂ ಖುತಣ್ಹಾ
ಮೋಹಂ ಚ ತಣ್ಹಾಯಯಣಂ ವಯಂತಿ ॥

3. ತಸ್ಸೇವ ಮಗ್ಗೋ ಗುರುವಿದ್ಧಸೇವಾ
ವಿವಜ್ಜಣಾ ಬಾಲಜಣಸ್ಸ ದೂರಾ ।
ಸಜ್ಝಾಯ-ಏಗಂತನಿಸೇವಣಾ ಯ
ಸುತ್ತತ್ಥಸಂಚಿತಣಯಾ ಧಿಈ ಯ ॥
(ಉತ್ತರಾಧ್ಯಯನ-೩೨)

4. ನ ಕಮ್ಮುಣಾ ಕಮ್ಮ ಖವೇಂತಿ ಬಾಲಾ।
ಅಕಮ್ಮುಣಾ ಕಮ್ಮ ಖವೇಂತಿ ಧೀರಾ ॥
(ಸೂತ್ರಕೃತಾಂಗ-೧)

5. ಕವೋಯಾ ಜಾ ಇಮಾ ವಿತ್ತೀ
ಕೇಸಲೋಓ ಅ ದಾರುಣೋ ॥

ದುಕ್ಖಂ ಬಂಭವ್ವಯಂ ಘೋರಂ ಧಾರೇಉಂ ಯ
ಮಹಪ್ಪಣೋ ||

(ಉತ್ತರಾಧ್ಯಯನ-೧೯)

6. ಅಣುಸೋಯಸುಹೋ ಲೋಓ ಪಡಿಸೋಓ
ಆಸವೋ ಸುವಿಹಿಆಣಂ |
ಅಣುಸೋಓ ಸಂಸಾರೋ ಪಡಿಸೋಓ
ತಸ್ಸ ಉತ್ತಾರೋ ||

(ದಶವೈಕಾಲಿಕಚೂಲಿಕಾ-೨)

7. ನಿಮ್ಮಮೋ ನಿರಹಂಕಾರೋ ನಿಸ್ಸಂಗೋ
ಚತ್ತಗಾರವೋ |
ಸಮೋ ಅ ಸವ್ವಭೂಏಸು ತಸೇಸು ಥಾವರೇಸು ಅ ||

8. ಲಾಭಾಲಾಭೇ ಸುಹೇ ದುಕ್ಖೇ ಜೀಏಏ ಮರಣೇ ತಹಾ|
ಸಮೋ ನಿಂದಾಪಸಂಸಾಸು ಸಮೋ
ಮಾಣಾವಮಾಣಓ ||

9. ಗಾರವೇಸು ಕಸಾಏಸು ದಂಡಸಲ್ಲಿಭ ಏಸು ಯ |
ನಿಅತ್ತೋ ಹಾಸಸೋಗಾಓ ಅನಿಯಾಣೋ
ಅಬಂಧಣೋ ||

10. ದಾಣಾಣಂ ಚೇವ ಅಭಯದಾಯಾಣಂ
ಝಾಣೇಸು ಯ ಪರಮ ಸುಕ್ಕಜ್ಝಾಣಂ ।
ಣಾಣೇಸು ಯ ಪರಮ ಕೇವಲಂ ತು ಸಿದ್ಧಂ
ಲೇಸಾಸು ಯ ಪರಮ ಸುಕ್ಕಲೇಸಾ ॥
(ಪ್ರಶ್ನೆ-೨)

ಶ್ರೀ ಪದ್ಮಾಂಬ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು-೪